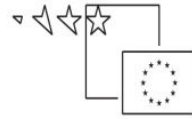




REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT



Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

VAJE IZ EKONOMIKE PODJETJA

MARJAN ČRNČEC

Višješolski strokovni program: Lesarstvo
Učbenik: Ekonomika podjetja - vaje
Gradivo za 2. letnik

Avtor:

Marjan Črnčec, univ. dipl. org.
LESARSKA ŠOLA Maribor
Višja strokovna šola



Strokovna recenzentka:

mag. Branka Hribar, univ. dipl. ekon.

Lektorica:

Helga Mihelač, prof. slov. jez. s knj.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

33(075.8)(0.034.2)

ČRNČEC, Marjan

Vaje iz ekonomike podjetja [Elektronski vir] / Marjan Črnčec. -
El. knjiga. - Ljubljana : Zavod IRC, 2008. - (Višješolski
strokovni program Lesarstvo / Zavod IRC)

Način dostopa (URL): [http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/
Ekonomika_podjetja-vaje-Crncec.pdf](http://www.zavod-irc.si/docs/Skriti_dokumenti/Ekonomika_podjetja-vaje-Crncec.pdf). - Projekt Impletum

ISBN 978-961-6824-90-3

255542784

Izdajatelj: Konzorcij višjih strokovnih šol za izvedbo projekta IMPLETUM

Založnik: Zavod IRC, Ljubljana.

Ljubljana, 2008

Izpopolnjeno, 2011

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je na svoji 130. seji dne 6. 5. 2011 na podlagi 26. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS, št. 16/07-ZOFVI-UPB5, 36/08 in 58/09) sprejel sklep št. 01301-3/2011/9-2 o potrditvi tega učbenika za uporabo v višješolskem izobraževanju.

© Avtorske pravice ima Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije.

Gradivo je sofinancirano iz sredstev projekta Impletum 'Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008-11'.

Projekt oz. operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete 'Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja' in prednostne usmeritve 'Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja'.

Vsebina tega dokumenta v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino dokumenta nosi avtor.

KAZALO VSEBINE

| | | |
|----------|--|-----------|
| 1 | UVOD | 3 |
| 2 | STROŠKI MATERIALA | 4 |
| 2.1 | NALOGA 1 | 4 |
| 2.2 | NALOGA 2 | 5 |
| 2.3 | NALOGA 3 | 7 |
| 3 | STROŠKI DELOVNIH SREDSTEV | 9 |
| 3.1 | NALOGA 4 | 9 |
| 3.2 | NALOGA 5 | 10 |
| 3.3 | NALOGA 6 | 11 |
| 3.4 | NALOGA 7 | 12 |
| 3.5 | NALOGA 8 | 13 |
| 4 | STROŠKI DELA | 14 |
| 4.1 | NALOGA 9 | 14 |
| 4.2 | NALOGA 10 | 15 |
| 5 | STROŠKI | 16 |
| 5.1 | NALOGA 11 | 16 |
| 5.2 | NALOGA 12 | 17 |
| 5.3 | NALOGA 13 | 18 |
| 5.4 | NALOGA 14 | 19 |
| 5.5 | NALOGA 15 | 20 |
| 5.6 | NALOGA 16 | 21 |
| 5.7 | NALOGA 17 | 22 |
| 5.8 | NALOGA 18 | 23 |
| 5.9 | NALOGA 19 | 24 |
| 5.10 | NALOGA 20 | 25 |
| 5.11 | NALOGA 21 | 25 |
| 5.12 | NALOGA 22 | 26 |
| 5.13 | NALOGA 23 | 27 |
| 5.14 | NALOGA 24 | 28 |
| 5.15 | NALOGA 25 | 29 |
| 5.16 | NALOGA 26 | 30 |
| 5.17 | NALOGA 27 | 31 |
| 5.18 | NALOGA 28 | 32 |
| 5.19 | NALOGA 29 | 33 |
| 5.20 | NALOGA 30 | 34 |
| 5.21 | NALOGA 31 | 35 |
| 5.22 | NALOGA 32 | 36 |

| | | |
|----------|--|-----------|
| 5.23 | NALOGA 33 | 37 |
| 5.24 | NALOGA 34 | 38 |
| 5.25 | NALOGA 35 | 38 |
| 6 | KALKULACIJE | 39 |
| 6.1 | NALOGA 36 | 39 |
| 6.2 | NALOGA 37 | 39 |
| 6.3 | NALOGA 38 | 39 |
| 6.4 | NALOGA 39 | 40 |
| 6.5 | NALOGA 40 | 41 |
| 6.6 | NALOGA 41 | 42 |
| 6.7 | NALOGA 42 | 43 |
| 6.8 | NALOGA 43 | 44 |
| 6.9 | NALOGA 44 | 47 |
| 6.10 | NALOGA 45 | 49 |
| 6.11 | NALOGA 46 | 51 |
| 7 | EKONOMSKI KAZALNIKI USPEŠNOSTI POSLOVANJA | 54 |
| 7.1 | NALOGA 47 | 54 |
| 7.2 | NALOGA 48 | 56 |
| 7.3 | NALOGA 49 | 56 |
| 7.4 | NALOGA 50 | 57 |
| 7.5 | NALOGA 51 | 58 |
| 7.6 | NALOGA 52 | 59 |
| 8 | REŠITVE NALOG | 61 |
| 8.1 | STROŠKI MATERIALA | 61 |
| 8.1.1 | Naloga 1 | 61 |
| 8.1.2 | Naloga 2 | 61 |
| 8.1.3 | Naloga 3 | 61 |
| 8.2 | STROŠKI DELOVNIH SREDSTEV | 61 |
| 8.2.1 | Naloga 4 | 61 |
| 8.2.2 | Naloga 5 | 62 |
| 8.2.3 | Naloga 6 | 62 |
| 8.2.4 | Naloga 7 | 62 |
| 8.2.5 | Naloga 8 | 63 |
| 8.3 | STROŠKI DELA | 63 |
| 8.3.1 | Naloga 9 | 63 |
| 8.3.2 | Naloga 10 | 63 |
| 8.4 | STROŠKI | 63 |
| 8.4.1 | Naloga 11 | 63 |
| 8.4.2 | Naloga 12 | 63 |
| 8.4.3 | Naloga 13 | 64 |
| 8.4.4 | Naloga 14 | 64 |
| 8.4.5 | Naloga 15 | 64 |
| 8.4.6 | Naloga 16 | 64 |
| 8.4.7 | Naloga 17 | 65 |
| 8.4.8 | Naloga 18 | 65 |
| 8.4.9 | Naloga 19 | 65 |

| | | |
|----------|---|-----------|
| 8.4.10 | Naloga 20..... | 65 |
| 8.4.11 | Naloga 21..... | 65 |
| 8.4.12 | Naloga 22..... | 65 |
| 8.4.13 | Naloga 23..... | 66 |
| 8.4.14 | Naloga 24..... | 66 |
| 8.4.15 | Naloga 25..... | 66 |
| 8.4.16 | Naloga 26..... | 66 |
| 8.4.17 | Naloga 27..... | 67 |
| 8.4.18 | Naloga 28..... | 67 |
| 8.4.19 | Naloga 29..... | 67 |
| 8.4.20 | Naloga 30..... | 67 |
| 8.4.21 | Naloga 31..... | 67 |
| 8.4.22 | Naloga 32..... | 67 |
| 8.4.23 | Naloga 33..... | 67 |
| 8.4.24 | Naloga 34..... | 68 |
| 8.4.25 | Naloga 35..... | 68 |
| 8.5 | KALKULACIJE..... | 68 |
| 8.5.1 | Naloga 36..... | 68 |
| 8.5.2 | Naloga 37..... | 68 |
| 8.5.3 | Naloga 38..... | 68 |
| 8.5.4 | Naloga 39..... | 68 |
| 8.5.5 | Naloga 40..... | 69 |
| 8.5.6 | Naloga 41..... | 69 |
| 8.5.7 | Naloga 42..... | 69 |
| 8.5.8 | Naloga 43..... | 69 |
| 8.5.9 | Naloga 44..... | 70 |
| 8.5.10 | Naloga 45..... | 70 |
| 8.5.11 | Naloga 46..... | 70 |
| 8.6 | EKONOMSKI KAZALNIKI USPEŠNOSTI POSLOVANJA..... | 71 |
| 8.6.1 | Naloga 47..... | 71 |
| 8.6.2 | Naloga 48..... | 71 |
| 8.6.3 | Naloga 49..... | 72 |
| 8.6.4 | Naloga 50..... | 72 |
| 8.6.5 | Naloga 51..... | 72 |
| 8.6.6 | Naloga 52..... | 72 |
| 9 | LITERATURA..... | 73 |

1 UVOD

Vaje iz ekonomike služijo kot dopolnilo učbeniku **Ekonomika podjetja** in so predvsem namenjene ponavljanju in utrjevanju znanja ter praktični uporabi znanj, ki so jih študenti pridobili pri predavanjih. Na koncu vaj so podane rešitve nalog, ki služijo študentu za preverjanje rezultatov.

Vaje vsebujejo praktične naloge, s pomočjo katerih se študent srečuje s vsakodnevnimi problemi v podjetjih. Skozi reševanje nalog bo študent vzpostavil pravilen odnos do obvladovanja stroškov kot temelja poslovne uspešnosti. Naučil se bo sprejemati pravilne ekonomske in poslovne odločitve v različnih pogojih poslovanja. Seznanil se bo z načinom zajemanja stroškov proizvodnje. Na podlagi stroškov bo izračunal lastno ceno proizvodov in storitev ter oblikoval prodajne cene.

Pri vajah bomo izračunali nabavno vrednost materiala, utemeljili stroške amortizacije in izračunali plačo zaposlenega in stroške delodajalca. Spremljali bomo stroške po stroškovnih mestih in po stroškovnih nosilcih, izvedli prenos izvirmih stroškov na prenesene ter spoznali vpliv obsega proizvodnje na stalne stroške in na lastno ceno izdelkov. Izračunali bomo prag ekonomičnega poslovanja in s pomočjo mejnih stroškov utemeljili upravičenost povečevanja obsega proizvodnje.

Srečali se bomo s kalkulacijami in jih razdelili glede na čas izdelave in obseg učinkov. Določili bomo strukturo in izbrali postopek izračuna lastne cene izdelka. Opredelili bomo delitvene kalkulacije in kalkulacije z dodatki in jih ponazorili s praktičnimi primeri. Seznanili se bomo z davkom na dodano vrednost in ga pravilno uporabili. S pomočjo kazalnikov uspešnosti poslovanja bomo primerjali produktivnost, ekonomičnost in donosnost v okviru podjetja in med konkurenčnimi podjetji. Naredili bomo tudi analizo poslovnih sredstev.

2 STROŠKI MATERIALA

2.1 NALOGA 1

Podjetje je oktobra 2007 nabavilo 80 m³ ivernih plošč v skupni vrednosti 25.000,00 EUR brez DDV. Prevozni stroški za omenjene plošče pa so znašali 920,00 EUR brez DDV. Izračunajte nabavno vrednost za m³ ivernih plošč.

Tabela 1: Izračun nabavne vrednosti materiala

| | Izračun | Vrednost |
|---|----------------|-----------------|
| Osnovna cena | | |
| Prevozni stroški | | |
| DDV | 20 % od | |
| Plačilo | | |
| Skupna nabavna vrednost | | |
| Vrednost m³ iverne plošče | | |

2.2 NALOGA 2

V podjetju Proizvajalec imajo na začetku leta na zalogi 200 kg materiala Y v skupni vrednosti 600,00 EUR. Med poslovnim letom so prejeli 130 kg po nabavni ceni 3,50 EUR/kg, nato so porabili 150 kg. Pozneje so nabavili še 70 kg enakega materiala po nabavni ceni 3,80 EUR/kg in porabili še 80 kg. V začetku poslovnega leta so v podjetju postavili stalno (ocenjeno) ceno 3,50 EUR za kg.

Izračunajte vrednosti zalog in stroške porabe materiala po:

- metodi tehtanih povprečnih cen,
- metodi drsečih povprečnih cen,
- metodi zaporednih cen (FIFO),
- metodi stalnih (ocenjenih) cen.

Tabela 2: Metoda tehtanih povprečnih cen

| Datum | Prejem | Izdaja | Zaloga | Nab. cena | Povpr. cena | V breme | V dobro | Vrednost |
|--------|--------|--------|--------|-----------|-------------|---------|---------|----------|
| 1.1. | | | 200 | | | | | 600,00 |
| | 130 | | | 3,50 | | | | |
| | | | | | | | | |
| | 70 | | | 3,80 | | | | |
| | | | | | | | | |
| Skupaj | 200 | | | | | | | |

Tehtana povprečna cena₍₁₎ =

Tehtana povprečna cena₍₂₎ =

Tabela 3: Metoda drsečih povprečnih cen

| Datum | Prejem | Izdaja | Zaloga | Nab. cena | Povpr. cena | V breme | V dobro | Vrednost |
|--------|--------|--------|--------|-----------|-------------|---------|---------|----------|
| | | | 200 | | 3,00 | | | 600,00 |
| | 130 | | | 3,50 | | | | |
| | | | | | | | | |
| | 70 | | | 3,80 | | | | |
| | | | | | | | | |
| Skupaj | 200 | | | | | | | |

Drseča povprečna cena₍₁₎ =

Drseča povprečna cena₍₂₎ =

Tabela 4: Metoda zaporednih cen (FIFO)

| Datum | Prejem | Izdaja | Zaloga | Cena | V breme | V dobro | Vrednost |
|--------|--------|--------|--------|------|---------|---------|----------|
| | | | 200 | 3,00 | | | 600,00 |
| | 130 | | | 3,50 | | | |
| | 70 | | | 3,80 | | | |
| | | | | | | | |
| Skupaj | 200 | | | | | | |

Tabela 5: Metoda stalnih cen

| Datum | Prejem | Izdaja | Zaloga | Cena | V breme | V dobro | Vrednost |
|--------|--------|--------|--------|------|---------|---------|----------|
| | | | 200 | | | | |
| | 130 | | | | | | |
| | 70 | | | | | | |
| | | | | | | | |
| Skupaj | 200 | | | | | | |

Tabela 6: Primerjava vrednotenja zalog po različnih metodah

| Metoda vrednotenja zalog | Stroški materiala | Vrednost zaloge | Vsota stroškov materiala in vrednosti zalog |
|--------------------------------|-------------------|-----------------|---|
| Metoda tehtanih povprečnih cen | | | |
| Metoda drsečih povprečnih cen | | | |
| Metoda zaporednih cen (FIFO) | | | |
| Metoda stalnih (ocenjenih) cen | | | |

Zakaj prihaja do odstopanj pri metodi stalnih cen ter kdaj in kako to uskladimo v tem primeru?

2.3 NALOGA 3

Podjetje je imelo v začetku leta na zalogi 1.000 m² materiala po nabavni ceni 20,00 EUR. Maja so nabavili 1.500 m² materiala po ceni 24,00 EUR, v juliju pa so ga porabili 1.200 m². Avgusta so prejeli še 800 m² v skupni vrednosti 20.000 EUR. V začetku poslovnega leta je podjetje postavilo stalno ceno za ta material 22,00 EUR.

Izračunajte vrednosti zalog in stroške porabe materiala po različnih metodah.

Tabela 7: Metoda tehtanih povprečnih cen

| Datum | Prejem | Izdaja | Zaloga | Nab. cena | Povpr. cena | V breme | V dobro | Vrednost |
|--------|--------|--------|--------|-----------|-------------|---------|---------|----------|
| | | | 1.000 | 20,00 | | | | 20.000 |
| | 1.500 | | | 24,00 | | | | |
| | | | | | | | | |
| | 800 | | | 25,00 | | | | |
| Skupaj | 2.300 | | | | | | | |

Tehtana povprečna cena₍₁₎ =

Tehtana povprečna cena₍₂₎ =

Tabela 8: Metoda drsečih povprečnih cen

| Datum | Prejem | Izdaja | Zaloga | Nab. cena | Povpr. cena | V breme | V dobro | Vrednost |
|--------|--------|--------|--------|-----------|-------------|---------|---------|----------|
| | | | 1.000 | 20,00 | | | | 20.000 |
| | 1.500 | | | 24,00 | | | | |
| | | | | | | | | |
| | 800 | | | 25,00 | | | | |
| Skupaj | 2.300 | | | | | | | |

Drseča povprečna cena₍₁₎ =

Drseča povprečna cena₍₂₎ =

Tabela 9: Metoda zaporednih cen (FIFO)

| Datum | Prejem | Izdaja | Zaloga | Cena | V breme | V dobro | Vrednost |
|--------|--------|--------|--------|-------|---------|---------|----------|
| | | | 1.000 | 20,00 | | | 20.000 |
| | 1.500 | | | 24,00 | | | |
| | | | | | | | |
| | 800 | | | 25,00 | | | |
| Skupaj | 2.300 | | | | | | |

Tabela 10: Metoda stalnih cen

| Datum | Prejem | Izdaja | Zaloga | Cena | V breme | V dobro | Vrednost |
|--------|--------|--------|--------|------|---------|---------|----------|
| | | | 1.000 | | | | |
| | 1.500 | | | | | | |
| | 800 | | | | | | |
| Skupaj | 2.300 | | | | | | |

Tabela 11: Primerjava vrednotenja zalog po različnih metodah

| Metoda vrednotenja zalog | Stroški materiala | Vrednost zaloge | Vsota stroškov materiala in vrednosti zalog |
|--------------------------------|-------------------|-----------------|---|
| Metoda tehtanih povprečnih cen | | | |
| Metoda drsečih povprečnih cen | | | |
| Metoda zaporednih cen (FIFO) | | | |
| Metoda stalnih (ocenjenih) cen | | | |

Zakaj prihaja do odstopanj pri metodi stalnih cen ter kdaj in kako to uskladimo v tem primeru?

3 STROŠKI DELOVNIH SREDSTEV

3.1 NALOGA 4

Podjetje je decembra 2006 uvozilo stroj, katerega prodajna cena je bila 9.500 EUR. Zaradi takojšnjega plačila jim je proizvajalec odobril 5 % popusta. Ker je bil stroj kupljen izven EU, je bilo zanj potrebno plačati 12 % carinskih dajatev. Stroški prevoza so znašali 800 EUR, montaža pa 720 EUR. Stroški prevoza in montaže že vključujejo DDV.

Izračunajte nabavno vrednost delovnega sredstva.

Tabela 12: Izračun nabavne vrednosti delovnega sredstva

| | | Izračun | Vrednost |
|---|-------------------------|---------|----------|
| | Prodajna cena | | 9.500,00 |
| - | Popust | 5 % od | |
| + | Dejanska prodajna cena | | |
| + | Carinske dajatve | 12 % od | |
| + | Stroški prevoza | | |
| + | Stroški montaže | | |
| + | DDV (20 %) | 20 % od | |
| = | Nabavna vrednost | | |

V podjetju so konec leta 2007 obračunali 10 % amortizacije in ugotovili, da so se cene novih podobnih strojev v tem letu znižale za 15 %. Izračunajte dejansko vrednost omenjenega stroja po koncu prvega leta obratovanja, tako da uskladite neodpisano vrednost (prevrednotovanje) s tržno.

Tabela 13: Prevrednotovanje

| | | Izračun | Vrednost |
|---|----------------------------|---------|----------|
| | Nabavna vrednost | | |
| - | Popravek vrednosti | 15 % od | |
| = | Popravljen vrednost | | |
| - | Amortizacija | 10 % od | |
| = | Neodpisana vrednost | | |

Kakšna bi bila neodpisana vrednost stroja konec prvega leta, če bi stroj dali v uporabo 20. maja leta 2007?

☞ *Amortizacija* (7 mesecev) =

☞ *Neodpisana vrednost* =

3.2 NALOGA 5

Podjetje sestavlja gospodarski načrt za naslednje poslovno leto. Načrtovalci so dobili nalogo, da pripravijo informacije za poslovodne organe o:

- amortizaciji po metodi proizvedenih enot,
- enakomernem časovnem načinu amortiziranja,
- padajočem časovnem načinu amortiziranja.

Nabavna vrednost delovnih sredstev je 240.000 EUR, njihova predvidena življenjska doba pa je 6 let. Vodstvo podjetja predpostavlja, da je s temi delovnimi sredstvi mogoče opraviti v šestih letih 25.000 delovnih ur. V eni delovni uri lahko proizvedejo 60 izdelkov A ali 250 izdelkov B ali 120 izdelkov C.

V prvem poslovnem letu podjetje načrtuje 4.400 delovnih ur obratovanja.

- a) Kolikšna je načrtovana amortizacija na uro obratovanja?

☞ *Amortizacijski znesek na uro je:*

- b) Kolikšna je načrtovana amortizacija na enoto izdelka A, B in C?

☞ *Amortizacija na izdelek A znaša:*

☞ *Amortizacija na izdelek B znaša:*

☞ *Amortizacija na izdelek C znaša:*

- c) Kolikšna je načrtovana amortizacija v prvem poslovnem letu?

☞ *Načrtovana amortizacija v prvem poslovnem letu je:*

- d) Kolikšna je neodpisana vrednost na koncu prvega leta?

☞ *Neodpisana vrednost je:*

Tabela 14: Predračun enakomerne časovne amortizacije

| Leto | Amortizacijska osnova | Znesek amortizacije | Neodpisana vrednost |
|--------|-----------------------|---------------------|---------------------|
| 1 | 240.000 | | |
| 2 | 240.000 | | |
| 3 | 240.000 | | |
| 4 | 240.000 | | |
| 5 | 240.000 | | |
| 6 | 240.000 | | |
| Skupaj | / | 240.000 | / |

Tabela 15: Predračun padajoče časovne amortizacije

| Leto | Amortizacijska osnova | Delež | Znesek amortizacije | Neodpisana vrednost |
|--------|-----------------------|-------|---------------------|---------------------|
| 1 | 240.000 | | | |
| 2 | 240.000 | | | |
| 3 | 240.000 | | | |
| 4 | 240.000 | | | |
| 5 | 240.000 | | | |
| 6 | 240.000 | | | |
| Skupaj | / | | 240.000 | / |

3.3 NALOGA 6

Podjetje je nabavilo nov tovornjak po nabavni vrednosti 120.000 EUR. V podjetju predvidevajo, da bo tovornjak prevozil 600.000 kilometrov. Odločili so se za uporabo amortizacije po metodi proizvedenih enot. Izračunajte, kolikšne letne zneske amortizacije bi v podjetju obračunali, če bi bili prevoženi kilometri po posameznih letih naslednji:

Tabela 16: Amortizacija po metodi proizvedenih enot

| Leto | Št. prevož. km | Amortizacija na km | Znesek amortizacije | Neodpisana vrednost |
|--------|----------------|--------------------|---------------------|---------------------|
| 1 | 100.000 | | | |
| 2 | 120.000 | | | |
| 3 | 140.000 | | | |
| 4 | 140.000 | | | |
| 5 | 100.000 | | | |
| Skupaj | 600.000 | / | 120.000 | / |

3.4 NALOGA 7

Podjetje je nabavilo novi stroj, katerega nabavna vrednost je znašala 750.000 EUR. V podjetju so predvidevali, da bodo s tem strojem v okviru njegove življenjske dobe v petih letih proizvedli 50.000 proizvodov. Izračunajte, kolikšni so bili zneski amortizacije, ki jih je podjetje dejansko obračunavalo, če je uporabljalo amortizacijo po metodi proizvedenih enot, dejanska izkoriščenost strojev po letih pa je bila naslednja:

Tabela 17: Amortizacija po metodi proizvedenih enot

| Leto | Št. izdelanih proizvodov | Amortizacija na proizvod | Znesek amortizacije | Neodpisana vrednost |
|--------|--------------------------|--------------------------|---------------------|---------------------|
| 1 | 4.000 | | | |
| 2 | 9.000 | | | |
| 3 | 14.000 | | | |
| 4 | 12.000 | | | |
| 5 | 10.000 | | | |
| Skupaj | 49.000 | / | 735.000 | / |

Komentirajte izračun:

3.5 NALOGA 8

Podjetje je konec prejšnjega leta dokončalo investicijo, ki je imela naslednjo strukturo:

| | |
|---------------------------------------|---------------|
| - zemljišče | 1,000.000 EUR |
| - domača oprema | 600.000 EUR |
| - montaža in transport domače opreme | 120.000 EUR |
| - uvožena oprema | 750.000 EUR |
| - transport in montaža uvožene opreme | 250.000 EUR |
| - zgradbe | 500.000 EUR |

Domačo opremo bo podjetje amortiziralo po padajočem načinu v 8-ih letih, uvoženo pa v 6-tih letih po enakomerni časovni metodi, in sicer tako da bo v prvi polovici njene življenjske dobe odpisalo 60 % njene vrednosti.

Zgradbe bo podjetje amortiziralo po enakomerni časovni metodi v 50-tih letih. Izračunajte zneske amortizacije za prva 4 leta.

Tabela 18: Amortizacija domače opreme

| Leto | Amortizacijska osnova | Delež | Znesek amortizacije | Neodpisana vrednost |
|------|-----------------------|-------|---------------------|---------------------|
| 1 | | | | |
| 2 | | | | |
| 3 | | | | |
| 4 | | | | |

Tabela 19: Amortizacija uvožene opreme

| Leto | Amortizacijska osnova | Znesek amortizacije | Neodpisana vrednost |
|------|-----------------------|---------------------|---------------------|
| 1 | | | |
| 2 | | | |
| 3 | | | |
| 4 | | | |

☞ *Amortizacija zgradb:*

☞ *Zemljišče:*

4 STROŠKI DELA

4.1 NALOGA 9

Po statističnih podatkih je v Sloveniji povprečna mesečna bruto plača za september 2005 znašala 1.160 EUR, povprečna mesečna neto plača pa 737,06 EUR. Izračunajte mesečni strošek delodajalca.

Tabela 20: Izračun stroškov dela

| | | |
|---|------------|-----------------|
| Bruto plača | v % | 1.160,00 |
| Prispevki delojemalca za socialno varstvo | 22,10 | |
| Davki (dohodnina) delojemalca | 14,36 | |
| Neto plača | | 737,06 |
| Prispevki delodajalca za socialno varstvo | 16,10 | |
| Davki delodajalca | 3,80 | |
| Regres | 4,30 | |
| Prehrana | 5,40 | |
| Prevoz na delo | 2,70 | |
| Stroški izobraževanja in drugi | 11,60 | |
| Strošek delodajalca | | |

4.2 NALOGA 10

Delojemalec Janez Novak je v preteklem mesecu v 23-tih dneh opravil 184 delovnih ur. Bruto vrednost njegove ure znaša 4,42 EUR. Prejel je tudi povračilo za malico 3,00 EUR na dan in povračilo potnih stroškov v znesku mesečne vozovnice, ki znaša 63,43 EUR.

V celem letu je delojemalec prejel regres v višini 593,69 EUR. Delojemalec je v prvem dohodninskem razredu in plačuje 17 % akontacije dohodnine.

Izračunajte mesečni in urni strošek dela.

Tabela 21: Izračun stroškov dela

| Stroški dela | v % | Stroški na mesec | Stroški na uro |
|---|------------|-------------------------|-----------------------|
| <i>Bruto plača</i> | | | |
| Prispevki delojemalca za socialno varstvo | 22,10 | | / |
| Davki (dohodnina) delojemalca | 17,00 | | / |
| <i>Neto plača</i> | | | |
| Prispevki delodajalca za socialno varstvo | 16,10 | | / |
| Regres | | | / |
| Prehrana | | | / |
| Prevoz na delo | | | / |
| <i>Strošek delodajalca</i> | | | |

5 STROŠKI

5.1 NALOGA 11

Podjetje ima 100.000 EUR stalnih stroškov. V eni izmeni lahko izdelajo 16.000 izdelkov. Ker povpraševanje na trgu narašča, se je vodstvo podjetja odločilo uvesti drugo in tretjo izmeno.

Zaradi proizvodnje v drugi izmeni so se stalni stroški povečali za 15 %, v tretji izmeni pa še za 7 % glede na stroške prve in druge izmene.

Podjetje v dveh izmenah izdelava 24.000 izdelkov, v treh pa 30.000 izdelkov. Spremenljivi stroški na enoto izdelka znašajo 10 EUR.

Izračunajte lastno ceno izdelkov pri različnem obsegu poslovanja. Pri katerem obsegu poslovanja je lastna cena izdelka najnižja?

Tabela 22: Izračun lastne cene

| Obseg poslovanja | Stalni stroški | Stalni stroški na enoto | Spremenljivi stroški na enoto | Lastna cena |
|-------------------------|-----------------------|--------------------------------|--------------------------------------|--------------------|
| 0 | | / | / | / |
| 10.000 | | | | |
| 16.000 | | | | |
| 22.000 | | | | |
| 28.000 | | | | |
| 30.000 | | | | |

5.2 NALOGA 12

Podjetje ima pri proizvodnji 10.000 avtomobilskih gum 475.000 EUR skupnih stroškov. Stalni stroški so 125.000 EUR. Prodajna cena avtomobilske gume je 65 EUR.

a) Kolikšni so celotni spremenljivi stroški pri proizvodnji izdelkov?

☞ *Spremenljivi stroški so:*

b) Kolikšni so spremenljivi stroški na količinsko enoto?

☞ *Spremenljivi stroški na enoto so:*

c) Kolikšna je lastna cena avtomobilske gume pri proizvodnji 6.000, 8.000 in 10.000 kosov?

☞ $\underline{L_{C6.000}} =$

☞ $\underline{L_{C8.000}} =$

☞ $\underline{L_{C10.000}} =$

5.3 NALOGA 13

V podjetju izdelujejo izdelek, pri katerem se spremenljivi stroški na enoto spreminjajo, kot je navedeni v tabeli. Zmogljivosti podjetja v eni izmeni zadostujejo za mesečno proizvodnjo 10.000 izdelkov. Stalni stroški proizvodnje v eni izmeni znašajo 41.500 EUR.

Ker je podjetje dobilo naročilo za izdelavo 14.000 izdelkov, je bilo potrebno organizirati proizvodnjo v II. izmeni, kar je povečalo stalne stroške za 21.500 EUR. V dveh izmenah bi podjetje lahko izdelalo 18.000 izdelkov. Prodajna cena izdelka znaša 10,20 EUR.

a) Izračunajte dobiček oziroma izgubo na izdelek pri različnem obsegu poslovanja.

Tabela 23: Izračun dobička

| Obseg poslovanja | Spremenljivi stroški na enoto | Stalni stroški | Stalni stroški na enoto | Celotni stroški | Lastna cena | Poslovni izid |
|------------------|-------------------------------|----------------|-------------------------|-----------------|-------------|---------------|
| 2.000 | 5,20 | | | | | |
| 6.000 | 4,50 | | | | | |
| 10.000 | 4,60 | | | | | |
| 14.000 | 5,20 | | | | | |
| 18.000 | 7,60 | | | | | |

b) Izračunajte še dodatne in mejne stroške pri povečevanju obsega proizvodnje.

$$\text{☞ Dodatni stroški}_{(2.000 \text{ na } 6.000)} = S_2 - S_1 =$$

$$\text{☞ Dodatni stroški}_{(6.000 \text{ na } 10.000)} =$$

$$\text{☞ Dodatni stroški}_{(10.000 \text{ na } 14.000)} =$$

$$\text{☞ Dodatni stroški}_{(14.000 \text{ na } 18.000)} =$$

$$\text{☞ Mejni stroški}_{(2.000 \text{ na } 6.000)} = \frac{S_d}{K_d} =$$

$$\text{☞ Mejni stroški}_{(6.000 \text{ na } 10.000)} =$$

$$\text{☞ Mejni stroški}_{(10.000 \text{ na } 14.000)} =$$

$$\text{☞ Mejni stroški}_{(14.000 \text{ na } 18.000)} =$$

5.4 NALOGA 14

V podjetju embalirajo blago pretežno ročno, kar povzroča stalne stroške 350 EUR mesečno in 1,50 EUR spremenljivih stroškov na enoto proizvoda. V podjetju se odločajo o nabavi sodobne opreme za pakiranje, ki bi v veliki meri nadomestila ročno delo, povzročala pa bi 900 EUR stalnih stroškov mesečno in 0,50 EUR spremenljivih stroškov. V podjetju izdelajo 500 izdelkov mesečno.

- a) Ugotovite, ali se podjetju splača nabaviti novo opremo.
- b) Kolikšna je najmanjša količina izdelkov, pri kateri se podjetju že splača nabaviti novo opremo?

☞ *Stroški ročnega pakiranja:*

☞ *Stroški strojnega pakiranja:*

☞ *Izračun minimalne količine:*

$$P_K = \frac{\text{stalni stroški (A)} - \text{stalni stroški (B)}}{\text{spremenljivi stroški na enoto (B)} - \text{spremenljivi stroški na enoto (A)}}$$

$P_K =$

5.5 NALOGA 15

Podjetje proizvaja 20.000 izdelkov in izkorišča 70 % kapacitet. Prodajna cena izdelka znaša 5 EUR, spremenljivi stroški na enoto proizvoda so 3,00 EUR, stalni stroški pa 24.000 EUR. Podjetje dosega pri taki stopnji izkoriščanja kapacitet dobiček v vrednosti 16.000 EUR.

V podjetju preučujejo možnost, da bi povečali dobiček z znižanjem prodajne cene na 4,60 EUR, kar bi omogočilo povečanje proizvodnje in prodaje za 6.000 enot, ali pa z zvišanjem prodajne cene na 5,50 EUR, kar bi zmanjšalo možno prodajo na 17.000 enot. Za katero varianto se naj v podjetju odločijo?

Tabela 24: Izračun poslovnega izida

| | Količina | Prodajna cena | Stalni stroški | Spremenljivi stroški | Skupni stroški | Prihodki | Poslovni izid |
|-----|-----------------|----------------------|-----------------------|-----------------------------|-----------------------|-----------------|----------------------|
| I | 20.000 | 5,00 | | | | | |
| II | 26.000 | 4,60 | | | | | |
| III | 17.000 | 5,50 | | | | | |

☞ *Komentar:*

5.6 NALOGA 16

Podjetje proizvaja proizvoda A in B. Pri proizvodni A dosega prodajno ceno 50 EUR, ki je za 10 EUR višja od lastne cene tega proizvoda in tako s proizvodnjo 10.000 kosov ustvarja 100.000 EUR dobička. Pri proizvodni B pa je lastna cena, ki znaša 20 EUR, za 5 EUR višja od prodajne cene in zato s proizvodnjo 4.000 kosov proizvoda B podjetje ustvarja izgubo v višini 20.000 EUR.

Proizvodnja proizvoda A zaseda 70 % razpoložljivih proizvodnih zmogljivosti, proizvodnja proizvoda B pa preostalih 30 %. Stalni stroški v podjetju znašajo 90.000 EUR.

Podjetje ne more povečati proizvodnje proizvoda A zaradi omejitev v povpraševanju, prav tako ne more na razpoložljivih proizvodnih zmogljivostih proizvajati katerega drugega proizvoda.

Kakšen je dobiček, ki ga podjetje ustvari pri proizvodnji obeh proizvodov, in kakšen dobiček bi podjetje ustvarilo, če bi proizvajalo samo proizvod A?

Ali bo podjetje, glede na to da s proizvodnjo proizvoda B ustvarja izgubo, ukinilo njegovo proizvodnjo?

a) Proizvodnja proizvodov A in B

☞ *Dobiček:*

b) Proizvodnja samo proizvodov A

☞ *Stalni stroški:*

☞ *Spremenljivi stroški:*

☞ *Skupni stroški:*

☞ *Prihodki:*

☞ *Dobiček:*

☞ *Komentar:*

5.7 NALOGA 17

V podjetju lahko izdelujejo izdelek X v obratu A ali v obratu B. V obratu A, kjer je proizvodnja avtomatizirana, znašajo stalni stroški 18.000 EUR, spremenljivi stroški pa 1,10 EUR na enoto izdelka. V obratu B znašajo stalni stroški zaradi pretežno ročnega dela 3.100 EUR, spremenljivi stroški pa 1,75 EUR na enoto. Oba obrata lahko proizvedeta 50.000 izdelkov X.

Za obrata A in B izračunajte:

- celotne spremenljive stroške
- skupne stroške proizvodnje pri različnih količinah proizvodnje
- lastno ceno na enoto izdelka
- prag koristnosti uvedbe avtomatizirane proizvodnje

Tabela 25: Stroški v obratu A

| Obseg poslovanja | Stalni stroški | Celotni spremenljivi stroški | Skupni stroški | Lastna cena |
|------------------|----------------|------------------------------|----------------|-------------|
| 0 | | | | / |
| 5.000 | | | | |
| 12.000 | | | | |
| 22.000 | | | | |
| 35.000 | | | | |
| 50.000 | | | | |

Tabela 26: Stroški v obratu B

| Obseg poslovanja | Stalni stroški | Celotni spremenljivi stroški | Skupni stroški | Lastna cena |
|------------------|----------------|------------------------------|----------------|-------------|
| 0 | | | | / |
| 5.000 | | | | |
| 12.000 | | | | |
| 22.000 | | | | |
| 35.000 | | | | |
| 50.000 | | | | |

☞ **Prag koristnosti:**

$$P_K = \frac{\text{stalni stroški (A)} - \text{stalni stroški (B)}}{\text{spremenljivi stroški na enoto (B)} - \text{spremenljivi stroški na enoto (A)}}$$

$P_K =$

5.8 NALOGA 18

Podjetje je dobilo naročilo za letno proizvodnjo 2.000 izdelkov Y. Podjetje lahko izpolni naročilo z uporabo tehnologije A ali B (nakup novih naprav).

Pri tehnologiji A znašajo stalni stroški 41.500 EUR, pri tehnologiji B pa 70.000 EUR. Spremenljivi stroški pri tehnologiji A so 74 EUR na enoto izdelka, pri tehnologiji B pa 55 EUR.

Izračunajte skupne stroške in lastno ceno izdelkov pri različnem obsegu proizvodnje ter ugotovite, pri katerem obsegu proizvodnje se splača uvesti tehnologijo B.

Tabela 27: Stroški pri tehnologiji A

| Obseg poslovanja | Stalni stroški | Celotni spremenljivi stroški | Skupni stroški | Lastna cena |
|------------------|----------------|------------------------------|----------------|-------------|
| 500 | | | | |
| 1.000 | | | | |
| 1.400 | | | | |
| 2.000 | | | | |

Tabela 28: Stroški pri tehnologiji B

| Obseg poslovanja | Stalni stroški | Celotni spremenljivi stroški | Skupni stroški | Lastna cena |
|------------------|----------------|------------------------------|----------------|-------------|
| 500 | | | | |
| 1.000 | | | | |
| 1.400 | | | | |
| 2.000 | | | | |

☞ **Prag koristnosti:**

$$P_K = \frac{\text{stalni stroški (A)} - \text{stalni stroški (B)}}{\text{spremenljivi stroški na enoto (B)} - \text{spremenljivi stroški na enoto (A)}}$$

$P_K =$

5.9 NALOGA 19

Podjetje je dobilo naročilo za izdelavo 40.000 izdelkov Z. Odločiti mora, ali naj opravi delo v ročni ali strojni delavnici. Neposredni stroški materiala so 28,00 EUR na izdelek, neposredni stroški storitev pa 3,00 EUR na izdelek.

Strošek ročnega dela je 5,50 EUR/h, strošek strojnega dela pa 8,50 EUR/h. Delavci v ročni delavnici porabijo 3 ure za izdelavo enega izdelka, medtem ko delavec v strojni delavnici izdelava kos v 1,75 ure.

Spremenljivi del splošnih stroškov ima koeficient 1,2 na neposredne stroške dela v strojni in ročni delavnici, fiksni del splošnih stroškov pa ima koeficient 0,8 v ročni delavnici in 2,2 v strojni delavnici na neposredne stroške dela. Prodajna cena izdelka je 99,90 EUR.

V kateri delavnici naj v podjetju izdelajo omenjene izdelke?

Tabela 29: Stroški ročnega in stroški strojnega dela

| | Ročna delavnica | Strojna delavnica |
|------------------------------|------------------------|--------------------------|
| Neposredni stroški materiala | 28,00 | 28,00 |
| Neposredni stroški storitev | 3,00 | 3,00 |
| Neposredni stroški dela | | |
| Spremenljivi splošni stroški | | |
| Fiksni splošni stroški | | |
| Skupni stroški (lastna cena) | | |
| Prihodek | | |
| Poslovni izid | | |

☞ *Odločitev in utemeljitev:*

5.10 NALOGA 20

Podjetje za dopolnitev prodajnega programa potrebuje 20.000 izdelkov A. Izdelke A lahko izdela v lastnih proizvodnih obratih, ker ima še nekaj prostih zmogljivosti, ali pa jih kupi na trgu (pri kooperantu) za 117.000 EUR.

Izdelajte kalkulacijo za lastno proizvodnjo in podajte poslovno odločitev.

Tabela 30: Izračun stroškov

| | |
|---|--------|
| Neposredni materialni stroški | 65.000 |
| Neposredni stroški storitev | 14.500 |
| Neposredni stroški dela | 22.000 |
| Skupaj neposredni stroški | |
| Splošni nabavni stroški (K = 0,3 na neposredne materialne stroške) | |
| Splošni proizvodni (stalni) stroški (K = 0,6 na neposredne stroške dela) | |
| Skupaj stroški | |

☞ *Odločitev in utemeljitev:*

5.11 NALOGA 21

V podjetju se morajo odločiti, ali bodo sestavne dele kupovali pri kooperantu po ceni 25 EUR/kos ali pa jih bodo izdelovali sami. Mesečne potrebe po teh sestavnih delih znašajo 8.000 kosov. Pri lastni izdelavi bi spremenljivi stroški znašali 20 EUR/kos, skupni stalni stroški pa 50.000 EUR mesečno. Upoštevajte, da imajo še proste zmogljivosti in da se s povečanjem proizvodnje stalni stroški ne bodo spremenili.

☞ *Skupni stroški nakupa:*

☞ *Stroški domače proizvodnje (spremenljivi):*

☞ *Odločitev in utemeljitev:*

5.12 NALOGA 22

Podjetje potrebuje pri montaži svojega proizvoda okroglo ploščo, ki mu jo dobavlja kooperant po ceni 4 EUR za kos. Skupni stroški prevoza znašajo 1.200 EUR. Letne potrebe po tem sestavnem delu znašajo 50.000 enot. Podjetje razpolaga s prostimi zmogljivostmi, s katerimi bi lahko proizvajalo omenjeni sestavni del, pri čemer bi za navedeno količino spremenljivi stroški znašali 185.000 EUR. Zaradi dodatne proizvodnje bi se stalni stroški povečali za 30.000 EUR.

Ali se podjetju splača samemu proizvajati sestavni del ali pa ga še naprej kupovati pri dobavitelju.

☞ *Skupni stroški nakupa:*

☞ *Stroški domače proizvodnje:*

☞ *Odločitev in utemeljitev:*

5.13 NALOGA 23

Podjetje ima zmogljivosti za izdelavo 10.000 proizvodov. Trenutno so zmogljivosti zasedene 70 %. Stalni stroški pri polni zasedenosti proizvodnje so 250.000 EUR, celotni spremenljivi pa 600.000 EUR. Podjetje je dobilo dodatno ponudbo za proizvodnjo oz. prodajo 2.000 proizvodov, vendar po prodajni ceni 68 EUR za proizvod. Prodajna cena na domačem trgu je 96 EUR.

- Izračunajte skupne stroške in lastno ceno izdelka pri proizvodnji 7.000, 9.000 in 10.000 proizvodov.
- Kolikšni so dodatni stroški in kolikšni mejni stroški na enoto?
- Kolikšen je dobiček pri prodaji na domačem trgu in kolikšen pri prodaji dodatne količine izdelkov?
- Komentirajte, kaj nam pokažejo mejni stroški?
- Po kakšni prodajni ceni bi lahko ponudili še 1.000 proizvodov, da se poslovni izid ne bi poslabšal?

Tabela 31: Izračun stroškov in lastne cene

| Količina | Stalni stroški | Spremenlj. stroški | Skupni stroški | Lastna cena | Prodajna cena | Prihodki |
|----------|----------------|--------------------|----------------|-------------|---------------|----------|
| 7.000 | | | | | | |
| + 2.000 | | | | | | |
| + 1.000 | | | | | / | / |

☞ *Dodatni stroški*_(7.000 na 9.000): $S_2 - S_1 =$

☞ *Mejni stroški*_(7.000 na 9.000): $\frac{S_d}{K_d} =$

☞ *Poslovni izid* (7.000 izdelkih):

☞ *Poslovni izid* (9.000 izdelkih):

☞ *Mejni stroški nam pokažejo:*

☞ *Dodatnih 1.000 proizvodov bi lahko ponudili po ceni* _____.

5.14 NALOGA 24

Podjetje proizvaja tri vrste izdelkov. Zmogljivosti strojev so univerzalne, tako da je mogoče proizvajati v večjih ali manjših količinah katerikoli izdelek. Kakšen izbor proizvodnega programa bi naredili in zakaj?

Tabela 32: Izračun dobička

| Izdelek | Lastna cena | Spremenlj. stroški | Izdelavni čas (h) | Prodajna cena | Dobiček na kos | Dobiček na uro |
|----------------|--------------------|---------------------------|--------------------------|----------------------|-----------------------|-----------------------|
| A | 2.000 | 1.600 | 3 | 2.200 | | |
| B | 3.500 | 2.500 | 4 | 3.900 | | |
| C | 1.000 | 900 | 1 | 1.150 | | |

☞ *Odločitev in utemeljitev:*

5.15 NALOGA 25

Podjetje, ki proizvaja dva izdelka, ima izkoriščene zmogljivosti 80 %. Izdelek A povzroča 1,80 EUR, izdelek B pa 1,30 EUR spremenljivih stroškov na enoto. Na podlagi analize povpraševanja in konkurence na trgu je podjetje oblikovalo prodajno ceno za izdelek A 3,00 EUR, za izdelek B pa 2,50 EUR. Stalni stroški podjetja so 20.000 EUR mesečno, od tega odpade na izdelek A 8.000 EUR.

Trenutna mesečna proizvodnja znaša 10.000 izdelkov A in 15.000 izdelkov B. Ali lahko podjetje poveča stroške propagande za 5.000 EUR, če lahko pričakuje, da se bo obseg prodaje ob nespremenjenih cenah povečal na 11.500 izdelkov A in 17.000 izdelkov B?

Tabela 33: Stroški sedanje proizvodnje

| Izd. | Kol. | Sprem. stroški na enoto | Skupni sprem. stroški | Stalni stroški | Skupni stroški | Prodajna cena | Prihodki | Poslovni izid |
|--------|--------|-------------------------|-----------------------|----------------|----------------|---------------|----------|---------------|
| A | 10.000 | 1,80 | | | | 3,00 | | |
| B | 15.000 | 1,30 | | | | 2,50 | | |
| Skupaj | | | | 20.000 | | | | |

Tabela 34: Stroški povečane proizvodnje

| Izd. | Kol. | Sprem. stroški na enoto | Skupni sprem. stroški | Stalni stroški | Skupni stroški | Prodajna cena | Prihodki | Poslovni izid |
|--------|--------|-------------------------|-----------------------|----------------|----------------|---------------|----------|---------------|
| A | 11.500 | 1,80 | | / | / | 3,00 | | / |
| B | 17.000 | 1,30 | | / | / | 2,50 | | / |
| Skupaj | | | | | | | | |

☞ *Odločitev in utemeljitev:*

5.16 NALOGA 26

V podjetju lahko proizvedejo 10.000 izdelkov. Na domačem trgu lahko prodajo samo 7.000 izdelkov po prodajni ceni 2,50 EUR. Pri tej proizvodnji znaša lastna cena 2,20 EUR.

Prodajni oddelek je na zunanjem tržišču našel kupca za 2.000 izdelkov, vendar je kupec pripravljen plačati le 2,00 EUR za izdelek.

- Ali se podjetju splača povečati proizvodnjo za 2.000 izdelkov, če je nova lastna cena pri povečanem obsegu (9.000 proizvodov) 2,10 EUR na proizvod?
- Kolikšen je dobiček pri prodaji samo na domačem trgu?
- Kolikšen je dobiček pri prodaji na domačem in tujem trgu?
- Kolikšni so dodatni in mejni stroški za proizvodnjo dodatnih 2.000 proizvodov?
- Po kakšni najnižji prodajni ceni bi podjetje še bilo zainteresirano proizvajati za zunanji trg?

a) Prodaja domači trg:

☞ *Stroški:*

☞ *Prihodki:*

☞ *Dobiček:*

b) Prodaja domači in zunanji trg:

☞ *Stroški:*

☞ *Prihodki:*

☞ *Dobiček:*

☞ *Dodatni stroški* (7.000 na 9.000):

☞ *Mejni stroški* (7.000 na 9.000):

☞ *Podjetje bi lahko za zunanji trg prodajalo po ceni _____.*

5.17 NALOGA 27

Podjetje proizvaja in prodaja tri vrste izdelkov. Izračunajte prihodke, odhodke in poslovni izid.

Tabela 35: Izračun poslovnega izida

| Izdelek | Količina | Prodajna cena | Lastna cena | Prihodki | Odhodki | Poslovni izid |
|----------------|-----------------|--------------------------|------------------------|-----------------|----------------|--------------------------|
| A | 2.000 | 11,99 | 9,55 | | | |
| B | 600 | 7,99 | 6,10 | | | |
| C | 1.100 | 10,99 | 9,25 | | | |
| Skupaj | | | | | | |

Kolikšne so te ekonomske kategorije, če podjetje proda le polovico izdelkov?

☞ *Odgovor:*

5.18 NALOGA 28

Podjetje, ki proizvaja stavbno pohištvo, je izdelalo tudi 1.200 oken. Pri tej proizvodnji so imeli 38.600 EUR stalnih stroškov in 178.500 EUR spremenljivih stroškov. Prodajna cena okna je 202,60 EUR.

- a) Pri kateri količini proizvodnje doseže podjetje prag dobička?

$$K = \frac{\text{celotni stalni stroški} + \text{dobiček}}{\text{prodajna cena} - \text{spremenljivi stroški na enoto}}$$

☞ *Izračun: $K_a =$*

- b) Pri kateri količini proizvodnje doseže podjetje prag dobička, če se celotni stalni stroški povečajo za 20 %?

☞ *Izračun: $K_b =$*

- c) Pri kateri količini doseže podjetje 2.000 EUR dobička, če se prodajna cena poveča za 10 %, spremenljivi stroški na enoto izdelka pa za 18 %?

☞ *Izračun: $K_c =$*

5.19 NALOGA 29

Podjetje, ki proizvaja tri izdelke, ima naslednje stroške in prodajne cene:

Tabela 36: Izračun stroškov in prihodkov

| Izdelek | Količina | Spremenljivi stroški | Skupni spremenljivi stroški | Stalni stroški | Prodajna cena | Prihodki |
|---------|----------|----------------------|-----------------------------|----------------|---------------|----------|
| A | 500 | 6,95 | | | 11,20 | |
| B | 400 | 3,75 | | | 7,10 | |
| C | 550 | 6,76 | | | 10,90 | |
| Skupaj | | | | 3.500 | | |

- Kolikšni so skupni prihodki, odhodki in dobiček v omenjenem podjetju?
- Pri kolikšnem prihodku podjetje doseže prag ekonomičnosti?

☞ *Prihodki:*

☞ *Odhodki:*

☞ *Dobiček:*

☞ *Prag ekonomičnosti:*
$$P = \frac{\text{stalni stroški} + \text{dobiček}}{1 - \frac{\text{spremenljivi stroški}}{\text{prihodki}}}$$

5.20 NALOGA 30

V podjetju poteka proizvodnja v dveh fazah. Ko je dokončan proces obdelave v prvem obratu, preidejo proizvodi v drugega. V določenem obdobju je bila dokončana proizvodnja na 600 proizvodih v prvem obratu. Proizvodnja se je v istem obdobju nadaljevala in dokončala na 400 proizvodih v drugem obratu, 200 pa jih je ostalo v skladišču kot medfazna zaloga. Stroški prvega obrata so v tem obdobju znašali 4.800 EUR, stroški drugega pa 3.600 EUR.

Izračunajte lastno ceno končnega proizvoda in skupno vrednost končanih in nedokončanih proizvodov.

Tabela 37: Izračun stroškov

| | Količina | Stroški | Stroški na enoto |
|----------|-----------------|----------------|-------------------------|
| 1. obrat | 600 | | |
| 2. obrat | 400 | | |
| Skupaj | | | |

☞ *Lastna cena:*

☞ *Vrednost proizvodov:*

5.21 NALOGA 31

Podjetje ima s proizvodnjo 20.000 izdelkov 36.000 EUR skupnih stroškov, od tega 10.000 EUR stalnih stroškov. Spremenljivi stroški na enoto izdelka so 1,30 EUR. Načrtovana stopnja dobička je 0,15. Prodajne cene so oblikovane na podlagi stroškov.

- a) Kolikšni sta lastna in prodajna cena izdelka, če bi bila proizvodnja 15.000, 17.000, 19.000 in 20.000 izdelkov?

Tabela 38: Izračun stroškov

| Količina | Spremenljivi stroški na enoto | Skupni spremenljivi stroški | Stalni stroški | Skupni stroški | Lastna cena | Prodajna cena |
|-----------------|--------------------------------------|------------------------------------|-----------------------|-----------------------|--------------------|----------------------|
| 15.000 | 1,30 | | | | | |
| 17.000 | 1,30 | | | | | |
| 19.000 | 1,30 | | | | | |
| 20.000 | 1,30 | | | | | |

- b) Pri kateri količini prodaje doseže podjetje prag pokritja stroškov, če znaša prodajna cena izdelkov 2,00 EUR?

$$K = \frac{\text{celotni stalni stroški}}{\text{prodajna cena} - \text{spremenljivi stroški na enoto}}$$

$$K =$$

5.22 NALOGA 32

Podjetje razpolaga s kapacitetami za proizvodnjo 1.000 garažnih vrat letno. Analiza trga je pokazala, da lahko podjetje na domačem trgu proda 500 proizvodov letno, po prodajni ceni 900 EUR. Stalni stroški v podjetju znašajo 230.000 EUR letno, spremenljivi stroški, ki naraščajo s povečevanjem obsega proizvodnje do 700 enot sorazmerno, pri povečevanju obsega proizvodnje nad 700 enotami pa naraščajo progresivno, znašajo pri proizvodnji 500 enot 180.000 EUR.

Podjetje bi lahko izboljšalo izkoriščanje zmogljivosti s prodajo na novi trg, kamor bi lahko prodalo 200 proizvodov, vendar po nižji prodajni ceni, in sicer 600 EUR.

Ugotovite, ali se podjetju prodaja na novi trg splača.

Tabela 39: Izračun poslovnega izida

| Količina | Prodajna cena | Stalni stroški | Spremenljivi stroški | Skupni stroški | Prihodki | Poslovni izid |
|-----------------|----------------------|-----------------------|-----------------------------|-----------------------|-----------------|----------------------|
| 500 | 900 | 230.000 | 180.000 | | | |
| + 200 | 600 | + | + | + | | |

☞ *Odločitev in utemeljitev:*

5.23 NALOGA 33

Hotel na Jadranski obali razpolaga s kapacitetami 350 penzionov dnevno, kar letno znaša 127.750 penzionov. V poletni sezoni, to je od junija do septembra, se realizira samo 35.000 penzionov, ki se lahko prodajo po ceni 95,00 EUR dnevno. V tem primeru znašajo celotni stalni stroški 1.400.000 EUR, skupni spremenljivi stroški pa 875.000 EUR.

V omenjenem hotelu želijo ponuditi svoje storitve tudi izven poletne sezone. Analiza trga je pokazala, da lahko prodajo še 15.000 penzionov po ceni 45,00 EUR in 7.500 penzionov po ceni 38,00 EUR, kar pa ob sorazmerno spremenljivih stroških povzroči porast stalnih stroškov za 150.000 EUR.

Ugotovite, ali je izven poletna ponudba ekonomsko upravičena.

Tabela 40: Izračun poslovnega izida

| Količina | Prodajna cena | Stalni stroški | Spremenljivi stroški | Skupni stroški | Prihodki | Poslovni izid |
|-----------------|----------------------|-----------------------|-----------------------------|-----------------------|-----------------|----------------------|
| 35.000 | 95 | 1.400.000 | 875.000 | | | |
| + 15.000 | 45 | + | + | + | + | |
| + 7.500 | 38 | + | + | + | + | |

☞ *Odločitev in utemeljitev:*

5.24 NALOGA 34

Podjetje proizvaja proizvode A, B in C. Splošni stroški pri tej proizvodnji so znašali 80.000 EUR. Ugotovite lastne cene proizvodov, če so osnova za razdelitev splošnih stroškov neposredni stroški dela, in izračunajte skupni poslovni izid podjetja.

Tabela 41: Izračun poslovnega izida

| | Kol. | Stroški materiala | Stroški dela | Splošni stroški | Skupni stroški | Lastna cena | Prodajna cena | Poslovni izid |
|--------|--------|-------------------|--------------|-----------------|----------------|-------------|---------------|---------------|
| A | 5.500 | 10.000 | 30.000 | | | | 12 | |
| B | 3.650 | 13.000 | 40.000 | | | | 20 | |
| C | 10.000 | 35.000 | 90.000 | | | | 16 | |
| Skupaj | | 58.000 | 160.000 | 80.000 | 298.000 | | | |

☞ *Količnik za razdelitev splošnih stroškov:*

$$K =$$

5.25 NALOGA 35

Podjetje proizvaja tri vrste proizvodov. Splošni stroški pri proizvodnji teh proizvodov so znašali 2.200 EUR. Ugotovite lastne cene proizvodov, če so osnova za razdelitev splošnih stroškov stroški materiala, in izračunajte poslovni izid, ki ga je podjetje doseglo.

Tabela 42: Izračun poslovnega izida

| | Kol. | Stroški materiala | Stroški dela | Splošni stroški | Skupni stroški | Lastna cena | Prodajna cena | Poslovni izid |
|--------|------|-------------------|--------------|-----------------|----------------|-------------|---------------|---------------|
| A | 460 | 1.200 | 2.000 | | | | 9,50 | |
| B | 400 | 1.800 | 3.500 | | | | 13,80 | |
| C | 500 | 2.500 | 1.500 | | | | 10,30 | |
| Skupaj | | 5.500 | 7.000 | 2.200 | 14.700 | | | |

☞ *Količnik za razdelitev splošnih stroškov:*

$$K =$$

6 KALKULACIJE

6.1 NALOGA 36

Opekarna je v letu 2005 proizvedla 2.000.000 opek, pri čemer so celotni stroški poslovanja v tem letu znašali 600.000 EUR. Izračunajte lastno ceno opeke, če v podjetju uporabljajo enostavno delitveno kalkulacijo.

☞ *Lastna cena opek:*

6.2 NALOGA 37

Podjetje je proizvedlo 2.100 izdelkov in imelo pri tem za 90.745 EUR stroškov. Pri proizvodnji izdelkov so nastali odpadki, ki pa jih podjetje lahko uporablja pri nadaljnji predelavi kot surovino za druge izdelke ali pa jih proda drugemu podjetju. V obračunskem razdobju je nastalo 9.600 kg odpadkov. Prodajna cena odpadkov je 0,45 EUR za kg. Izračunajte lastno ceno izdelkov, če podjetje upošteva prodajno vrednost odpadkov.

☞ *Lastna cena:*

6.3 NALOGA 38

Podjetje proizvaja izdelke A, B in C. Iz normativov materiala in dela je razvidno, da so stroški materiala in dela v razmerju 1 : 0,4 : 1,2. Izdelek B torej zajema 40 %, izdelek C pa 120 % stroškov izdelka A. Izdelanih je 2.000 izdelkov A, 600 izdelkov B in 1.100 izdelkov C. Skupni stroški proizvodnje so 227.840 EUR. Izračunajte lastno ceno izdelkov A, B in C.

Tabela 43: Izračun lastne cene s pomočjo pogojnih enot

| | Kol. | Pogojno število | Pogojne enote | Stroški | Lastna cena |
|--------|-------------|----------------------------|--------------------------|----------------|------------------------|
| A | 2.000 | | | | |
| B | 600 | | | | |
| C | 1.100 | | | | |
| Skupaj | | | | 227.840 | |

☞ *Lastna cena pogojne enote:*

6.4 NALOGA 39

Podjetje je v preteklem letu proizvedlo 5.000 proizvodov A, 4.000 proizvodov B in 8.000 proizvodov C, ki so njegovi glavni proizvodi. Pri proizvodnji pa nastajata tudi stranska proizvoda D in E, katerih količine in prodajne cene so bile v preteklem letu naslednje:

Tabela 44: Izračun prihodkov stranskih proizvodov

| Proizvod | Količina | Prodajna cena | Prihodki |
|----------|----------|---------------|----------|
| D | 3.000 | 0,50 | |
| E | 2.000 | 1,00 | |
| Skupaj | | | |

Celotni stroški v tem obdobju so znašali 145.460 EUR, podjetje pa razpolaga s podatki, da proizvodnja proizvoda A povzroča za 40 % več stroškov, proizvodnja proizvoda B pa za 20 % manj stroškov kot proizvodnja proizvoda C. Izračunajte lastne cene proizvodov A, B in C.

☞ *Stroški za razdelitev:*

Tabela 45: Izračun lastne cene s pomočjo pogojnih enot

| | Kol. | Pogojno število | Pogojne enote | Stroški | Lastna cena |
|--------|-------|-----------------|---------------|---------|-------------|
| A | 5.000 | | | | |
| B | 4.000 | | | | |
| C | 8.000 | | | | |
| Skupaj | | | | | |

☞ *Lastna cena pogojne enote:*

6.5 NALOGA 40

V podjetju izdelujejo dve vrsti vijakov, ki se razlikujeta po obliki glave. Proizvodnja poteka v dveh fazah, in sicer poteka izdelava vijakov 1 v obratih A in B, izdelava vijakov 2 pa v obratih A in C.

V podjetju so v določenem obdobju proizvedli 70.000 kosov vijakov 1 in 50.000 kosov vijakov 2, pri čemer so bili stroški v obratu A 24.000 EUR, v obratu B 3.500 EUR, v obratu C 4.000 EUR, stroški neproizvodnih stroškovnih mest pa so znašali 18.000 EUR.

Izračunajte lastni ceni obeh vrst vijakov, če uporabljajo v podjetju enostavno delitveno kalkulacijo.

Tabela 46: Izračun lastne cene

| Izdelek | Količina | Stroški v obratu A | Stroški v obratu B | Stroški v obratu C | Stroški na nepr. SM | Skupni stroški | Lastna cena |
|---------|----------|--------------------|--------------------|--------------------|---------------------|----------------|-------------|
| Vijak 1 | 70.000 | | 3.500 | | | | |
| Vijak 2 | 50.000 | | | 4.000 | | | |
| Skupaj | 120.000 | 24.000 | | | 18.000 | | |

☞ *Razdelitev stroškov v obratu A:*

☞ *Razdelitev stroškov na nepr. SM:*

6.6 NALOGA 41

Podjetje proizvaja izdelke A, B in C. Izračunajte lastno ceno za omenjene proizvode z uporabo koeficientov za razdelitev splošnih stroškov.

Tabela 47: Izračun lastne cene z dodatki

| | Izdelek | | | Koeffi- cient | Osnova za prenos |
|----------------------------|---------|--------|--------|------------------|----------------------|
| | A | B | C | | |
| Količina | 2.500 | 1.400 | 1.100 | | |
| Neposr. materialni stroški | 35.000 | 20.000 | 45.000 | | |
| Neposr. stroški storitev | 4.500 | 2.300 | 5.200 | | |
| Neposredni stroški dela | 22.000 | 8.000 | 18.000 | | |
| Skupaj neposredni stroški | | | | | |
| Splošni nabavni stroški | | | | 0,13 | nep. materialni str. |
| Splošni prodajni stroški | | | | 0,08 | vsi nep. stroški |
| Splošni upravni stroški | | | | 0,19 | nep. stroški dela |
| Splošni proizv. stroški | | | | 0,35 | nep. stroški dela |
| Skupni stroški | | | | | |
| Lastna cena | | | | | |

6.7 NALOGA 42

V podjetju izdelujejo tri različne izdelke, za katere pri njihovi izdelavi porabijo 20 % materiala, ki ga ni mogoče neposredno določiti na posamezne izdelke, zato jih bodo prišteli k neposrednim materialnim stroškom.

Splošni upravni stroški so večinoma povezani s stroški dela, splošni prodajni stroški pa so povezani s številom izdelkov.

Dodatni (splošni) stroški proizvodnje pa se nanašajo na vse neposredne stroške. Izračunajte količnike za prenos splošnih stroškov in lastne cene izdelkov.

Tabela 48: Izračun lastne cene

| | Izdelek | | | Skupaj | Podlaga za prenos | Količnik |
|-----------------------------|---------|--------|--------|----------|---------------------|----------|
| | A | B | C | | | |
| Število izdelkov | 150 | 125 | 90 | | | |
| Neposr. materialni stroški | 350,00 | 620,00 | 150,00 | | | |
| Neposr. stroški dela | 420,00 | 310,00 | 190,00 | | | |
| Posredni materialni stroški | | | | | Neposr. mat. str. | |
| Splošni upravni stroški | | | | 1.334,00 | Neposr. str. dela | |
| Splošni prodajni stroški | | | | 1.752,00 | Število izdelkov | |
| Splošni proizvodni stroški | | | | 510,00 | Vsi neposr. stroški | |
| Skupni stroški | | | | | | |
| Lastna cena na enoto | | | | | | |

☞ *Količnik splošnih upravnih stroškov:*

$$K =$$

☞ *Količnik splošnih prodajnih stroškov:*

$$K =$$

☞ *Količnik splošnih proizvodnih stroškov:*

$$K =$$

6.8 NALOGA 43

Podjetje proizvaja tri vrste artiklov A, B, C, ki se med seboj razlikujejo zgolj po kvaliteti. Proizvodnja teh proizvodov poteka v treh obratih, tako da poteka v obratu 1 priprava surovin za proizvodnjo in začetna izdelava, v obratu 2 strojna izdelava, v obratu 3 pa ročna izdelava.

Izdelava proizvoda A poteka v vseh treh obratih, izdelava proizvoda B v prvem in drugem obratu, izdelava proizvoda C pa v prvem in tretjem obratu. V podjetju imajo še dve stroškovni mesti, in sicer nabavo in upravo. V določenem obdobju so v podjetju proizvedli 15.000 artiklov A, 8.000 B in 12.000 C; stroški po posameznih stroškovnih mestih so razvidni iz tabele.

Tabela 48: Izračun lastne cene

| Izdelek | Kol. | 1. obrat | 2. obrat | 3. obrat | Nabava | Uprava | Skupni stroški | Lastna cena |
|---------|--------|----------|----------|----------|--------|--------|----------------|-------------|
| A | 15.000 | | | | | | | |
| B | 8.000 | | | | | | | |
| C | 12.000 | | | | | | | |
| Skupaj | 35.000 | 35.000 | 19.500 | 27.300 | 7.000 | 33.075 | 121.875 | |

Izračunajte lastne cene izdelkov v tem obdobju proizvedenih artiklov ob naslednjih predpostavkah.

a) Razdelitev stroškov v 1. obratu:

V obratu 1 uporabljajo enostavno delitveno kalkulacijo, ker je obdelava tu podobna za vse tri artikle, ki se izdelujejo iz enakega materiala in se ne razlikujejo po teži ali dimenzijah.

☞ *Stroški na enoto:*

b) Razdelitev stroškov v 2. obratu:

Stroški v obratu 2, kjer se proizvajata artikla A in B, so v pretežni meri povezani s strojno obdelavo, upoštevati pa moramo, da je čas strojne obdelave za oba artikla različen, saj znaša normativ strojne obdelave za artikel A 1 uro, za artikel B pa 3 ure. Stroške po proizvodih v okviru tega obrata zato razporedijo na podlagi kalkulacijo s pogojnimi enotami, pri čemer so pogojna števila določena na podlagi normativov strojne obdelave posameznih artiklov.

Tabela 49: Razdelitev stroškov v 2. obratu

| Izdelek | Količina | Pogojno število | Pogojne enote | Stroški |
|---------|----------|-----------------|---------------|---------|
| A | 15.000 | | | |
| B | 8.000 | | | |
| Skupaj | 23.000 | | | 19.500 |

☞ *Lastna cena pogojne enote:*

c) Razdelitev stroškov v 3. obratu:

V obratu 3, kjer se obdelujeta artikla A in C, in je obdelava pretežno ročna, je podobno kot v prejšnjem primeru čas ročne obdelave za artikla različen (normativ dela je za artikel A 3 ure, za artikel C pa 6 ur), podjetje pa tudi tu uporablja kalkulacijo s pogojnimi enotami, tako da so pogojna števila določena na podlagi normativov dela za oba artikla.

Tabela 50: Razdelitev stroškov v 3. obratu

| Izdelek | Količina | Pogojno število | Pogojne enote | Stroški |
|---------|----------|-----------------|---------------|---------|
| A | 15.000 | | | |
| C | 12.000 | | | |
| Skupaj | 27.000 | | | 27.300 |

☞ *Lastna cena pogojne enote:*

d) Razdelitev stroškov nabave:

Stroški nabave so odvisni pretežno od nabavljenih količin materiala in ker se artikli po teži ne razlikujejo, uporabljajo v podjetju za razdelitev teh stroškov enostavno delitveno kalkulacijo.

☞ *Stroški na enoto:*

e) Razdelitev stroškov uprave:

Za razdelitev stroškov uprave uporabljajo kalkulacijo s pogojnimi enotami, s pogojnimi števili, določenimi na podlagi prodajnih cen artiklov, ki so bile v preučevanem obdobju naslednje: za artikel A 3,50 EUR, za artikel B 4,20 EUR, za artikel C 3,85 EUR.

Tabela 51: Razdelitev stroškov uprave

| Izdelek | Količina | Pogojno število | Pogojne enote | Stroški |
|----------------|-----------------|------------------------|----------------------|----------------|
| A | 15.000 | | | |
| B | 8.000 | | | |
| C | 12.000 | | | |
| Skupaj | 35.000 | | | 33.075 |

☞ *Lastna cena pogojne enote:*

6.9 NALOGA 44

V podjetju proizvajajo v treh proizvodnih oddelkih štiri proizvode A, B, C in D, in sicer proizvoda A in B v prvem, proizvod C v drugem in proizvod D v tretjem oddelku. Podjetje ima poleg teh treh proizvodnih oddelkov še oddelek nabave ter oddelek uprave in prodaje.

Pri proizvodnji omenjenih proizvodov ima podjetje 37.000 EUR neposrednih stroškov. Splošni stroški v podjetju so znašali 36.250 EUR.

V proizvodnih obratih je v tem obdobju bilo tudi za 12.000 EUR posrednih stroškov (amortizacija zgradb in ogrevanje), ki jih razdelimo na proizvodna stroškovna mesta na podlagi površine oddelkov. Površina prvega oddelka znaša 70, drugega 50 in tretjega 40 kvadratnih metrov.

Stroški nabave se prenašajo na proizvodna stroškovna mesta na osnovi materialnih stroškov, stroški uprave in prodaje pa na podlagi stroškov dela.

Prenesite izvirne stroške na proizvodna stroškovna mesta in izračunajte lastne cene izdelkov.

a) Prenos izvirnih stroškov na proizvodna stroškovna mesta

Tabela 52: Stroški po stroškovnih mestih

| | Stroški | 1. odd. | 2. odd. | 3. odd. | Nabava | Uprava in prodaja | Skupaj | Osnova za prenos |
|---------------------------|-------------------|----------------|----------------|----------------|---------------|----------------------------------|---------------|---------------------------------|
| A | Stroški dela | 5.000 | | | | | | |
| | Stroški materiala | 4.000 | | | | | | |
| B | Stroški dela | 3.000 | | | | | | |
| | Stroški materiala | 3.000 | | | | | | |
| C | Stroški dela | | 7.000 | | | | | |
| | Stroški materiala | | 5.000 | | | | | |
| D | Stroški dela | | | 4.000 | | | | |
| | Stroški materiala | | | 6.000 | | | | |
| Skupaj neposredni stroški | | | | | | | 37.000 | |
| Splošni stroški | | 2.250 | 4.000 | 2.000 | 9.000 | 19.000 | 36.250 | |
| Posredni str. proizvodnje | | | | | | | 12.000 | površina |
| Skupaj izvirni stroški | | | | | | | | |
| Stroški nabave | | | | | | | | str. mat. |
| Stroški uprave in prodaje | | | | | | | | str. dela |
| Skupni stroški | | | | | | | | |

☞ Prenos posrednih stroškov proizvodnje:

$$Ps/m^2 =$$

☞ Prenos stroškov nabave:

$$K_n =$$

☞ Prenos stroškov uprave in prodaje:

$$K_{up} =$$

b) Izračun lastnih cen proizvodov

V omenjenem obdobju je bilo proizvedenih 800 proizvodov A, 400 proizvodov B, 600 proizvodov C in 500 proizvodov D. Posredne stroške razdelimo na proizvode na podlagi vseh neposrednih stroškov v proizvodnih oddelkih (stroški dela in materiala).

Tabela 53: Izračun lastnih cen proizvodov

| | Kol. | Neposredni stroški | Posredni stroški 1. oddelka | Posredni stroški 2. oddelka | Posredni stroški 3. oddelka | Skupni stroški | Lastna cena |
|--------|------|--------------------|-----------------------------|-----------------------------|-----------------------------|----------------|-------------|
| A | 800 | | | | | | |
| B | 400 | | | | | | |
| C | 600 | | | | | | |
| D | 500 | | | | | | |
| Skupaj | | 37.000 | | | | 85.250 | |

☞ Prenos posrednih stroškov 1. oddelka:

$$K_{sp} =$$

6.10 NALOGA 45

Podjetje, ki proizvaja tri proizvode A, B in C, zajema stroške na štirih stroškovnih mestih (obrat 1, obrat 2, nabava in uprava s prodajo). V podjetju so proizvedli 1.500 enot proizvoda A, 800 enot proizvoda B in 1.200 enot proizvoda C.

Splošni stroški so v obratu 1 znašali 1.486 EUR, v obratu 2 1.331 EUR, v nabavi 1.448 EUR, v upravi s prodajo pa 3.816 EUR. V podjetju uporabljajo metodo kalkulacij z dodatki, tako da uporabljajo za razporeditev posameznih skupin splošnih stroškov različne osnove. Tako menijo, da je del splošnih stroškov v obratu 1, in sicer 966 EUR, povezan z opravljanjem neposrednega dela (npr. stroški amortizacije strojev, ogrevanja, razsvetljave in podobno), preostali del splošnih stroškov obrata 1 pa je povezan s trošenjem materiala (npr. stroški internega transporta, skladiščenja in podobno). Podobno je v obratu 2 z neposrednimi stroški dela povezano 1.025 EUR splošnih stroškov, s porabo materiala pa preostalih 306 EUR. Stroški nabave so odvisni predvsem od porabe materiala. Kot osnova za razporeditev stroškov uprave in prodaje pa se uporablja vsota stroškov dela in izdelavnega materiala.

Ugotovite lastne cene proizvodov ob upoštevanju navedenih predpostavk.

Tabela 54: Stroški na proizvodnih stroškovnih mestih

| Izdelek | Količina | Obrat 1 | | | | Obrat 2 | | | |
|---------|----------|-------------------------|---------------------|-----------------------|-----------------------|-------------------------|---------------------|-----------------------|-----------------------|
| | | Neposredni stroški dela | Nep. str. materiala | Del splošnih stroškov | Del splošnih stroškov | Neposredni stroški dela | Nep. str. materiala | Del splošnih stroškov | Del splošnih stroškov |
| A | 1.500 | 240 | 870 | | | 550 | 420 | | |
| B | 800 | 320 | 770 | | | 820 | 240 | | |
| C | 1.200 | 130 | 960 | | | 680 | 360 | | |
| Skupaj | 3.500 | 690 | 2.600 | 966 | 520 | 2.050 | 1.020 | 1.025 | 306 |

Tabela 55: Stroški na neproizvodnih stroškovnih mestih in izračun lastne cene

| Izdelek | Količina | Nabava | Uprava | Skupni stroški | Lastna cena |
|---------|----------|--------|--------|----------------|-------------|
| A | 1.500 | | | | |
| B | 800 | | | | |
| C | 1.200 | | | | |
| Skupaj | 3.500 | 1.448 | 3.816 | | |

a) Količnik za prenos 1. dela splošnih stroškov 1. obrata:

K =

b) Količnik za prenos 2. dela splošnih stroškov 1. obrata:

K =

c) Količnik za prenos 1. dela splošnih stroškov 2. obrata:

K =

d) Količnik za prenos 2. dela splošnih stroškov 2. obrata:

K =

e) Količnik za prenos stroškov nabave:

K =

f) Količnik za prenos stroškov uprave in prodaje:

K =

6.11 NALOGA 46

Podjetje načrtuje stroške na proizvodnih, pomožnih in neproizvodnih stroškovnih mestih. Da bi lahko v obračunskem razdobju nastale stroške prenesli na proizvedene izdelke, morajo izdelati predračun stroškov.

Podjetje ima tri proizvodna stroškovna mesta (ročno delavnico, strojno delavnico, montažo), dve pomožni stroškovni mesti (transport in vzdrževanje) ter neproizvodna stroškovna mesta (nabavo, upravo in prodajo).

V obračunskem obdobju opravi vzdrževalna enota 3.175 ur, transportna enota pa 42.000 km. Število opravljenih ur in prevoženih kilometrov za posamezna stroškovna mesta je naslednje:

Tabela 56: Opravljeno delo na pomožnih stroškovnih mestih

| | Ročna | Strojna | Montaža | Vzdrževanje | Nabava | Uprava | Prodaja | Skupaj |
|---------------------|--------------|----------------|----------------|--------------------|---------------|---------------|----------------|---------------|
| Prevoženi km | 2.000 | 6.000 | 2.500 | 4.500 | 12.000 | 4.000 | 11.000 | |
| Opravljene del. ure | 400 | 900 | 675 | | 400 | 350 | 450 | |

Izdelajte predračun stroškov po stroškovnih mestih. Pri razdeljevanju stroškov upoštevajte spodaj navedene razdelilnike.

a) Izračun lastne cene prevoženega km:

$$L_C/\text{km} =$$

b) Izračun lastne cene ure vzdrževanja:

$$L_C/\text{h} =$$

c) Količnik za prenos stroškov nabave:

$$K_n =$$

d) Količnik za prenos stroškov uprave:

$$K_u =$$

e) Količnik za prenos stroškov prodaje:

$$K_p =$$

Tabela 57: Izračun stroškov na stroškovnih mestih

| | | Stroškovna mesta | Proizvodna | | | Pomožna | | Neproizvodna | | | Skupaj | Osnova za prenos |
|------------------------|-------------------------|---------------------------|------------|---------|---------|-----------|-------------|--------------|--------|---------|-------------------------|------------------|
| | | Vrste stroškov | Ročna | Strojna | Montaža | Transport | Vzdrževanje | Nabava | Uprava | Prodaja | | |
| Primarni (izvirni) | Neposredni | Stroški materiala | 20.000 | 65.000 | 15.000 | | | | | | | |
| | | Stroški storitev | 4.000 | 7.000 | 1.000 | | | | | | | |
| | | Stroški dela | 10.000 | 23.000 | 15.000 | | | | | | | |
| | | Skupaj neposredni stroški | | | | | | | | | | |
| | Posredni (splošni) | Stroški materiala | 900 | 1.200 | 1.000 | 3.300 | 2.700 | 2.100 | 1.600 | 2.400 | | |
| | | Stroški storitev | 250 | 500 | 400 | 900 | 700 | 1.000 | 800 | 1.200 | | |
| | | Amortizacija | 1.000 | 6.000 | 2.000 | 2.500 | 1.800 | 1.700 | 1.300 | 1.700 | | |
| | | Davki | 800 | 2.800 | 1.800 | 300 | 500 | 500 | 700 | 600 | | |
| | | Stroški dela | 1.200 | 2.200 | 1.500 | 3.500 | 2.700 | 3.700 | 3.100 | 3.200 | | |
| | | Skupaj posredni stroški | | | | | | | | | | |
| | Skupaj primarni stroški | | | | | | | | | | | |
| Sekundarni (preneseni) | Stroški transporta | | | | | | | | | | prevoženi km | |
| | Stroški vzdrževanja | | | | | | | | | | opravljene del. ure | |
| | Stroški nabave | | | | | | | | | | nep. stroški materiala | |
| | Stroški uprave | | | | | | | | | | neposredni stroški dela | |
| | Stroški prodaje | | | | | | | | | | vsi neposredni stroški | |
| Skupni stroški | | | | | | | | | | | | |

7 EKONOMSKI KAZALNIKI USPEŠNOSTI POSLOVANJA

7.1 NALOGA 47

Podjetje je proizvedlo v prvem mesecu 700 izdelkov A, 200 izdelkov B in 500 izdelkov C. Za to proizvodnjo je bilo porabljenih 6.520 delovnih ur. Skupni stroški proizvodnje so 125.280 EUR.

Razmerje stroškov med izdelki A, B in C je 1 : 0,517 : 0,970. Prodajna cena izdelka A je 112 EUR, izdelka B 21 EUR, izdelka C pa 109 EUR.

V drugem mesecu se je sestava proizvodnje spremenila. V 6.976 delovnih urah je bilo izdelanih 760 izdelkov A, 220 izdelkov B in 440 izdelkov C. Stroški proizvodnje so 124.950 EUR. Povprečno je zaposlenih 168 delavcev.

Tabela 58: Izračun stroškov v prvem mesecu

| Izdelek | Količina | Pogojno število | Pogojne enote | Stroški | Lastna cena |
|---------|----------|-----------------|---------------|---------|-------------|
| A | 700 | | | | |
| B | 200 | | | | |
| C | 500 | | | | |
| Skupaj | 1.400 | | | | |

☞ Lastna cena pogojne enote₍₁₎ =

Tabela 59: Izračun stroškov v drugem mesecu

| Izdelek | Količina | Pogojno število | Pogojne enote | Stroški | Lastna cena |
|---------|----------|-----------------|---------------|---------|-------------|
| A | 760 | | | | |
| B | 220 | | | | |
| C | 440 | | | | |
| Skupaj | 1.420 | | | | |

☞ Lastna cena pogojne enote₍₂₎ =

Izračunajte še naslednje kazalnike produktivnosti:

☞ Produktivnost na delovno uro₍₁₎: $P_u =$

☞ Produktivnost na delovno uro₍₂₎: $P_u =$

☞ Produktivnost na zaposlenega₍₁₎: $P_d =$

☞ Produktivnost na zaposlenega₍₂₎: $P_d =$

☞ Produktivnost v vrednosti na uro₍₁₎: $P_{vu} =$

☞ Produktivnost v vrednosti na uro₍₂₎: $P_{vu} =$

☞ Produktivnost v vrednosti na zaposlenega₍₁₎: $P_{vd} =$

☞ Produktivnost v vrednosti na zaposlenega₍₂₎: $P_{vd} =$

☞ Produktivnost v prihodkih na zaposlenega₍₁₎: $P_{pd} =$

☞ Produktivnost v prihodkih na zaposlenega₍₂₎: $P_{pd} =$

7.2 NALOGA 48

Podjetje načrtuje proizvodnjo 700 izdelkov. Načrtovani stroški za to količino so 68.124,60 EUR. Vodstvo podjetja računa, da bo prodalo vso proizvodnjo po prodajni ceni 112,00 EUR za izdelek. Dejanska proizvodnja pa je bila 760 izdelkov, pri tem so nastali stroški 72.285,71 EUR. Prodanih pa je bilo 740 izdelkov po prodajni ceni 112,50 EUR.

- Kolikšen je načrtovani koeficient ekonomičnosti?
- Kolikšen je dejansko doseženi koeficient ekonomičnosti?
- Kolikšen je indeks med načrtovano in dejansko doseženo ekonomičnostjo?

☞ *Načrtovani koeficient gospodarnosti:*

☞ *Doseženi koeficient gospodarnosti:*

☞ *Indeks gospodarnosti:*

7.3 NALOGA 49

Primerjajte ekonomičnosti poslovanja podjetij A in B, če so podatki naslednji:

| Podjetje | Letna vrednost proizvodnje | Letni stroški |
|----------|----------------------------|---------------|
| A | 2.178.082,15 | 2.124.958,19 |
| B | 5.880.816,43 | 5.763.199,68 |

☞ *Ekonomičnost_(A):*

☞ *Ekonomičnost_(B):*

7.4 NALOGA 50

Iz bilance stanja 31.12.2007 je razvidno, da je imelo podjetje za 250.000 EUR sredstev, 180.000 EUR lastnega kapitala in 70.000 EUR obveznosti.

31.12.2008 je znašala vrednost sredstev 263.400 EUR, obveznosti pa so znašale 75.000 EUR.

Iz bilance uspeha pa je razvidno, da je podjetje v letu 2007 doseglo 70.000 EUR dobička in 40.000 EUR čistega dobička. V letu 2008 pa je doseglo 66.000 EUR dobička in 35.000 EUR čistega dobička.

- a) Kolikšna je donosnost:
 - če upoštevate doseženi dobiček,
 - če upoštevate doseženi čisti dobiček?

- b) Ali se je donosnost glede na preteklo obdobje izboljšala ali poslabšala? Izračunajte indekse.

a) Poslovno leto 2007:

☞ *Donosnost*_(dobiček):

☞ *Donosnost*_(čisti dobiček):

b) Poslovno leto 2008:

☞ *Donosnost*_(dobiček):

☞ *Donosnost*_(čisti dobiček):

☞ *Indeks donosnosti*_(dobiček):

☞ *Indeks donosnosti*_(čisti dobiček):

7.5 NALOGA 51

Podjetje je imelo na začetku letnega obračunskega razdobja na transakcijskem računu 890 EUR gotovine. Zapadle obveznosti na začetku obračunskega razdobja so bile 910 EUR. Na koncu obračunskega obdobja pa je na transakcijskem računu 970 EUR; zapadle obveznosti pa so 720 EUR. Podjetje ima še 5.000 EUR kratkoročnih terjatev ter 5.200 EUR kratkoročnih zapadlih obveznosti.

- a) Kolikšen je količnik plačilne sposobnosti v začetku in na koncu obračunskega razdobja?
- b) Ali je podjetje kratkoročno plačilno sposobno? Izračunajte količnike.

☞ *Denarnost na začetku leta:*

☞ *Denarnost na koncu leta:*

☞ *Kratkotrajna plačilna sposobnost:*

7.6 NALOGA 52

Za nadzorni svet je potrebno pripraviti informacije, iz katerih bo razvidno, kako podjetje upravlja svoja sredstva. Znani so tile podatki: vrednost vseh sredstev je 265.000 EUR, od tega je gibljivih sredstev za 120.000 EUR.

Nabavna vrednost osnovnih sredstev je 145.000 EUR, popravek vrednosti pa 44.500 EUR.

Med gibljivimi sredstvi znaša povprečna vrednost zalog materiala 36.000 EUR, vrednost porabljenega materiala pa je bila 580.000 EUR. Denarna sredstva, ki jih ima podjetje trenutno na transakcijskem računu, so 2.200 EUR, zapadle obveznosti v istem trenutku pa znašajo 2.100 EUR.

V poslovnem letu je podjetje ustvarilo 110.000 EUR dobička, 25.000 EUR čistega dobička, za bruto plače je bilo izplačanih 6.000 EUR, delničarjem pa razdeljenih 5.000 EUR. Povprečno je bilo zaposlenih 210 delavcev.

Izračunajte naslednje kazalnike:

☞ *Koeficient obračanja zalog:*

$K_{oz} =$

☞ *Procent odpisanosti osnovnih sredstev:*

$Op_{os} =$

☞ *Neodpisana vrednost osnovnih sredstev:*

$Vr_{os} =$

☞ *Koeficient plačilne zmožnosti podjetja:*

$De =$

☞ *Vrednost sredstev na zaposlenega:*

$P_{sd} =$

Vaje iz ekonomike podjetja

☞ Dobiček na zaposlenega:

$$D_d =$$

☞ Čisti dobiček na zaposlenega:

$$\check{C}D_d =$$

☞ Delež razdeljenega dobička na zaposlenega:

$$D/d_d =$$

8 REŠITVE NALOG

8.1 STROŠKI MATERIALA

8.1.1 Naloga 1

- Nabavna vrednost m^3 iverne plošče = **324,00 EUR**

8.1.2 Naloga 2

- Tehtana povprečna cena₍₁₎ = **3,20 EUR**
- Tehtana povprečna cena₍₂₎ = **3,30 EUR**
- Drseča povprečna cena₍₁₎ = **3,20 EUR**
- Drseča povprečna cena₍₂₎ = **3,36 EUR**

Tabela 60: Stroški materiala in vrednost zalog po različnih metodah

| Metoda vrednotenja zalog | Stroški materiala | Vrednost zaloge |
|--------------------------------|-------------------|-----------------|
| Metoda tehtanih povprečnih cen | 744,00 | 577,00 |
| Metoda drsečih povprečnih cen | 748,80 | 572,20 |
| Metoda zaporednih cen (FIFO) | 705,00 | 616,00 |
| Metoda stalnih (ocenjenih) cen | 805,00 | 595,00 |

☞ Do odstopanj prihaja zaradi umetno določene stalne cene. To uskladimo konec poslovnega leta tako, da **zmanjšamo vrednost zaloge za 79,00 EUR**, kar prikažemo kot **izredni odhodek**.

8.1.3 Naloga 3

- Tehtana povprečna cena₍₁₎ = **22,40 EUR**
- Tehtana povprečna cena₍₂₎ = **23,03 EUR**
- Drseča povprečna cena₍₁₎ = **22,40 EUR**
- Drseča povprečna cena₍₂₎ = **23,39 EUR**

Tabela 61: Stroški materiala in vrednost zalog po različnih metodah

| Metoda vrednotenja zalog | Stroški materiala | Vrednost zaloge |
|--------------------------------|-------------------|-----------------|
| Metoda tehtanih povprečnih cen | 26.880 | 49.120 |
| Metoda drsečih povprečnih cen | 26.880 | 49.120 |
| Metoda zaporednih cen (FIFO) | 24.800 | 51.200 |
| Metoda stalnih (ocenjenih) cen | 26.400 | 46.200 |

☞ Do odstopanj prihaja zaradi umetno določene stalne cene. To uskladimo konec poslovnega leta tako, da **povečamo vrednost zaloge za 3.400,00 EUR**, kar prikažemo kot **izredni prihodek**.

8.2 STROŠKI DELOVNIH SREDSTEV

8.2.1 Naloga 4

- Nabavna vrednost delovnega sredstva = **13.649,60 EUR**
- Neodpisana vrednost delovnega sredstva = **10.441,94 EUR**

☞ Amortizacija_(7 mesecev) = **676,79 EUR**

☞ Neodpisana vrednost = **10.925,37 EUR**

8.2.2 Naloga 5

☞ Amortizacijski znesek na uro je: **9,60 EUR**

☞ Amortizacija na izdelek A znaša: **0,16 EUR**

☞ Amortizacija na izdelek B znaša: **0,04 EUR**

☞ Amortizacija na izdelek C znaša: **0,08 EUR**

☞ Načrtovana amortizacija v prvem poslovnem letu je: **42.240 EUR**

☞ Neodpisana vrednost je: **197.760 EUR**

Tabela 62: Predračun enakomerne časovne amortizacije

| Leto | Neodpisana vrednost |
|--------|---------------------|
| 1 | 200.000 |
| 2 | 160.000 |
| 3 | 120.000 |
| 4 | 80.000 |
| 5 | 40.000 |
| 6 | 0 |
| Skupaj | / |

Tabela 63: Predračun padajoče časovne amortizacije

| Leto | Neodpisana vrednost |
|--------|---------------------|
| 1 | 171.429 |
| 2 | 114.286 |
| 3 | 68.571 |
| 4 | 34.286 |
| 5 | 11.429 |
| 6 | 0 |
| Skupaj | / |

8.2.3 Naloga 6

Tabela 64: Amortizacija po metodi proizvedenih enot

| Leto | Neodpisana vrednost |
|--------|---------------------|
| 1 | 100.000 |
| 2 | 76.000 |
| 3 | 48.000 |
| 4 | 20.000 |
| 5 | 0 |
| Skupaj | / |

8.2.4 Naloga 7

Tabela 65: Amortizacija po metodi proizvedenih enot

| Leto | Neodpisana vrednost |
|--------|---------------------|
| 1 | 690.000 |
| 2 | 555.000 |
| 3 | 345.000 |
| 4 | 165.000 |
| 5 | 15.000 |
| Skupaj | / |

☞ Preostali znesek amortizacije (15.000 EUR) bo podjetje najverjetneje amortiziralo v naslednjem letu, saj gre za amortizacijo izračunano po metodi proizvedenih enot.

8.2.5 Naloga 8

Tabela 66: Amortizacija domače opreme

| Leto | Neodpisana vrednost |
|------|---------------------|
| 1 | 560.000 |
| 2 | 420.000 |
| 3 | 300.000 |
| 4 | 200.000 |

Tabela 67: Amortizacija uvožene opreme

| Leto | Neodpisana vrednost |
|------|---------------------|
| 1 | 800.000 |
| 2 | 600.000 |
| 3 | 400.000 |
| 4 | 266.667 |

☞ Amortizacija zgradb: 10.000 EUR/leto

☞ Zemljišče se ne amortizira.

8.3 STROŠKI DELA

8.3.1 Naloga 9

- Mesečni strošek delodajalca = 1.669,24 EUR

8.3.2 Naloga 10

- Mesečni strošek delodajalca = 1126,12 EUR
- Strošek delodajalca na uro = 6,12 EUR

8.4 STROŠKI

8.4.1 Naloga 11

Tabela 68: Lastna cena glede na obseg poslovanja

| Obseg poslovanja | Lastna cena |
|------------------|-------------|
| 0 | / |
| 10.000 | 20,00 |
| 16.000 | 16,25 |
| 22.000 | 15,23 |
| 28.000 | 14,39 |
| 30.000 | 14,10 |

8.4.2 Naloga 12

☞ Spremenljivi stroški so: 350.000 EUR

☞ Spremenljivi stroški na enoto so: 35,00 EUR

☞ $L_{C6.000} = 55,83$ EUR

☞ $L_{C8.000} = 50,63$ EUR

☞ $L_{C10.000} = 47,50$ EUR

8.4.3 Naloga 13

Tabela 69: Poslovni izid glede na obseg poslovanja

| Obseg poslovanja | Poslovni izid |
|------------------|---------------|
| 2.000 | -15,75 |
| 6.000 | -1,22 |
| 10.000 | 1,45 |
| 14.000 | 0,50 |
| 18.000 | -0,90 |

☞ Dodatni stroški_(2.000 na 6.000) = **16.600 EUR**

☞ Mejni stroški_(2.000 na 6.000) = **4,15 EUR**

☞ Dodatni stroški_(6.000 na 10.000) = **19.000 EUR**

☞ Mejni stroški_(6.000 na 10.000) = **4,75 EUR**

☞ Dodatni stroški_(10.000 na 14.000) = **48.300 EUR**

☞ Mejni stroški_(10.000 na 14.000) = **12,08 EUR**

☞ Dodatni stroški_(14.000 na 18.000) = **64.000 EUR**

☞ Mejni stroški_(14.000 na 18.000) = **16,00 EUR**

8.4.4 Naloga 14

☞ Stroški ročnega pakiranja: **1.100 EUR**

☞ Stroški strojnega pakiranja: **1.150 EUR**

☞ Minimalna količina: **550 kosov**

8.4.5 Naloga 15

Tabela 70: Poslovni izid

| | Količina | Poslovni izid |
|-----|----------|---------------|
| I | 20.000 | +16.000 |
| II | 26.000 | +17.600 |
| III | 17.000 | +18.500 |

☞ Komentar: V podjetju se naj odločijo za III. varianto (zvišanje prodajne cene), ker bodo kljub manjši prodaji imeli več dobička.

8.4.6 Naloga 16

a) Proizvodnja proizvodov A in B

☞ dobiček: **80.000 EUR**

b) Proizvodnja samo proizvodov A

☞ stalni stroški: **90.000 EUR**

☞ spremenljivi stroški: **337.000 EUR**

☞ skupni stroški: **427.000 EUR**

☞ prihodki: **500.000 EUR**

☞ dobiček: **73.000 EUR**

☞ Podjetje ne bo ukinilo proizvodnjo izdelkov B, zato ker imamo pri proizvodnji obeh večji dobiček. (S proizvodom B pokrijemo spremenljive stroške in 7.000 EUR stalnih stroškov).

8.4.7 Naloga 17

Tabela 71: Stroški na enoto v obratu A in B

| Obseg poslovanja | Lastna cena v obratu A | Lastna cena v obratu B |
|------------------|------------------------|------------------------|
| 0 | / | / |
| 5.000 | 4,70 | 2,37 |
| 12.000 | 2,60 | 2,01 |
| 22.000 | 1,92 | 1,89 |
| 35.000 | 1,61 | 1,84 |
| 50.000 | 1,46 | 1,81 |

☞ Prag koristnosti: 22.923 kosov

8.4.8 Naloga 18

Tabela 72: Stroški na enoto pri tehnologiji A in B

| Obseg poslovanja | Lastna cena pri tehnologiji A | Lastna cena pri tehnologiji B |
|------------------|-------------------------------|-------------------------------|
| 500 | 157,00 | 195,00 |
| 1.000 | 115,50 | 125,00 |
| 1.400 | 103,64 | 105,00 |
| 2.000 | 94,75 | 90,00 |

☞ Prag koristnosti: 1.500 kosov

8.4.9 Naloga 19

Tabela 73: Stroški in poslovni izid pri ročnem in strojnem delu

| | Ročna delavnica | Strojna delavnica |
|---------------|-----------------|-------------------|
| Lastna cena | 80,50 | 96,47 |
| Poslovni izid | +19,40 | +3,43 |

☞ Odločitev in utemeljitev: V podjetju naj izdelajo izdelke v ročni delavnici, kjer je večji dobiček.

8.4.10 Naloga 20

☞ Skupni stroški: 134.200,00 EUR

☞ Odločitev in utemeljitev: Pri lastni izdelavi ima podjetje 17.200 EUR več stroškov, kot če izdelke naroči, saj mora pokriti tudi splošne stroške, ki so povezani z izdelavo omenjenih izdelkov.

8.4.11 Naloga 21

☞ Skupni stroški nakupa: 200.000 EUR

☞ Stroški domače proizvodnje (spremenljivi): 160.000 EUR

☞ Odločitev in utemeljitev: Ker ima podjetje z lastno proizvodnjo 160.000 EUR dodatnih spremenljivih stroškov, se mu splača proizvajati doma, ker s tem prihrani 40.000 EUR.

8.4.12 Naloga 22

☞ Skupni stroški nakupa: 201.200 EUR

☞ Stroški domače proizvodnje: 215.000 EUR

☞ Odločitev in utemeljitev: Ker ima podjetje z lastno proizvodnjo plošč višje dodatne stroške, kot so stroški nakupa, se mu splača plošče kupovati pri dobavitelju.

8.4.13 Naloga 23

Tabela 74: Stroški in lastna cena

| Količina | Skupni stroški | Lastna cena |
|----------|----------------|-------------|
| 7.000 | 670.000 | 95,71 |
| + 2.000 | +120.000 | 60,00 |
| + 1.000 | +60.000 | 60,00 |

☞ Dodatni stroški_(7.000 na 9.000): **120.000 EUR**

☞ Mejni stroški_(7.000 na 9.000): **60 EUR**

☞ Poslovni izid_(7.000 izdelkih): **2.000 EUR**

☞ Poslovni izid_(9.000 izdelkih): **18.000 EUR**

☞ Mejni stroški nam pokažejo: Kadar so mejni stroški nižji od prodajne cene, se splača povečevati obseg proizvodnje, dokler se mejni stroški ne izenačijo s prodajno ceno.

☞ Dodatnih 1.000 proizvodov bi lahko ponudili po ceni 60 EUR.

8.4.14 Naloga 24

Tabela 75: Dobiček na kos in na uro

| Izdelek | Dobiček na kos | Dobiček na uro |
|---------|----------------|----------------|
| A | 200,00 | 66,67 |
| B | 400,00 | 100,00 |
| C | 150,00 | 150,00 |

☞ Odločitev in utemeljitev: Ker nam izdelek C prinaša največji dobiček na uro, bi se odločili za proizvodnjo tega izdelka.

8.4.15 Naloga 25

- Stroški sedanje proizvodnje: **57.500 EUR**
- Poslovni izid sedanje proizvodnje: **+10.000 EUR**
- Stroški povečane proizvodnje: **67.800 EUR**
- Poslovni izid pri povečani proizvodnji: **+9.200 EUR**

☞ Odločitev in utemeljitev: Ker je poslovni izid pri povečani prodaji manjši kot pri trenutni, se nam ne splača povečati prodaje.

8.4.16 Naloga 26

a) Prodaja domači trg:

☞ Stroški: **15.400 EUR**

☞ Prihodki: **17.500 EUR**

☞ Dobiček: **2.100 EUR**

b) Prodaja domači in zunanji trg:

☞ Stroški: **18.900 EUR**

☞ Prihodki: **21.500 EUR**

☞ Dobiček: **2.600 EUR**

☞ Dodatni stroški_(7.000 na 9.000): **3.500 EUR**

☞ Mejni stroški_(7.000 na 9.000): **1,75 EUR**

☞ Podjetje bi lahko za zunanji trg prodajalo po ceni **1,75 EUR**.

8.4.17 Naloga 27

Tabela 76: Prihodki, odhodki in poslovni izid

| Izdelek | Količina | Prihodki | Odhodki | Poslovni izid |
|---------|----------|----------|---------|---------------|
| A | 2.000 | 23.980 | 19.100 | +4.880 |
| B | 600 | 4.794 | 3.660 | +1.134 |
| C | 1.100 | 12.089 | 10.175 | +1.914 |
| Skupaj | | 40.863 | 32.935 | +7.928 |

☞ Odgovor: Če podjetje proda polovico izdelkov, so prihodki, odhodki in dobiček polovico nižji.

8.4.18 Naloga 28

☞ $K_a = 717$ izdelkov

☞ $K_b = 861$ izdelkov

☞ $K_c = 858$ izdelkov

8.4.19 Naloga 29

☞ Prihodki: 14.435 EUR

☞ Odhodki: 12.193 EUR

☞ Dobiček: 2.242 EUR

☞ Prag ekonomičnosti: 8.798,76 EUR

8.4.20 Naloga 30

☞ Lastna cena: 17,00 EUR

☞ Vrednost proizvodov: 8.400,00 EUR

8.4.21 Naloga 31

Tabela 77: Lastna in prodajna cena

| Količina | Lastna cena | Prodajna cena |
|----------|-------------|---------------|
| 15.000 | 1,97 | 2,27 |
| 17.000 | 1,89 | 2,17 |
| 19.000 | 1,83 | 2,10 |
| 20.000 | 1,80 | 2,07 |

☞ Prag ekonomičnosti: 14.286 izdelkov

8.4.22 Naloga 32

Tabela 78: Stroški in poslovni izid

| Količina | Skupni stroški | Prihodki | Poslovni izid |
|----------|----------------|----------|---------------|
| 500 | 410.000 | 450.000 | +40.000 |
| + 200 | +72.000 | 120.000 | +48.000 |

☞ Odločitev in utemeljitev: Prodaja na nov trg se **splača**, ker se podjetju poveča dobiček za 48.000 EUR.

8.4.23 Naloga 33

Tabela 79: Stroški in poslovni izid

| Količina | Skupni stroški | Prihodki | Poslovni izid |
|----------|----------------|-----------|---------------|
| 35.000 | 2.275.000 | 3.325.000 | +1.050.000 |
| + 15.000 | +525.000 | +675.000 | +150.000 |
| + 7.500 | +187.500 | +285.000 | +97.500 |

☞ Odločitev in utemeljitev: Izven poletna ponudba je **ekonomsko upravičena**, saj nam prinaša dodatni dobiček.

8.4.24 Naloga 34

Tabela 80: Lastna cena in poslovni izid

| | Kol. | Lastna cena | Poslovni izid |
|--------|-------------|--------------------|----------------------|
| A | 5.500 | 10 | +11.000 |
| B | 3.650 | 20 | 0 |
| C | 10.000 | 17 | -10.000 |
| Skupaj | | | +1.000 |

☞ Količnik za razdelitev splošnih stroškov: **0,5**

8.4.25 Naloga 35

Tabela 81: Lastna cena in poslovni izid

| | Kol. | Lastna cena | Poslovni izid |
|--------|-------------|--------------------|----------------------|
| A | 460 | 8,00 | +690 |
| B | 400 | 15,05 | -500 |
| C | 500 | 10,00 | +150 |
| Skupaj | | | +340 |

☞ Količnik za razdelitev splošnih stroškov: **0,4**

8.5 KALKULACIJE

8.5.1 Naloga 36

☞ Lastna cena opek: **0,30 EUR**

8.5.2 Naloga 37

☞ Lastna cena: **41,15 EUR**

8.5.3 Naloga 38

Tabela 82: Lastna cena

| | Kol. | Lastna cena |
|--------|-------------|--------------------|
| A | 2.000 | 64,00 |
| B | 600 | 25,60 |
| C | 1.100 | 76,80 |
| Skupaj | | |

☞ Lastna cena pogojne enote: **64,00 EUR**

8.5.4 Naloga 39

Tabela 83: Prihodki stranskih proizvodov

| Proizvod | Količina | Prihodki |
|-----------------|-----------------|-----------------|
| D | 3.000 | 1.500 |
| E | 2.000 | 2.000 |
| Skupaj | | 3.500 |

☞ Stroški za razdelitev: **141.960 EUR**

Tabela 84: Lastna cena glavnih proizvodov

| | Kol. | Lastna cena |
|--------|-------------|--------------------|
| A | 5.000 | 10,92 |
| B | 4.000 | 6,24 |
| C | 8.000 | 7,80 |
| Skupaj | | |

☞ Lastna cena pogojne enote: **7,80 EUR**

8.5.5 Naloga 40

Tabela 85: Lastna cena vijakov

| Izdelek | Količina | Lastna cena |
|---------|----------|-------------|
| Vijak 1 | 70.000 | 0,40 |
| Vijak 2 | 50.000 | 0,43 |
| Skupaj | 120.000 | |

☞ Razdelitev stroškov v obratu A: **0,20 EUR/vijak**

☞ Razdelitev stroškov na nepr. SM: **0,15 EUR/vijak**

8.5.6 Naloga 41

Tabela 86: Stroški in lastna cena

| | Izdelek | | |
|----------------|---------------|---------------|---------------|
| | A | B | C |
| Skupni stroški | 82.850 | 39.644 | 89.226 |
| Lastna cena | 33,14 | 28,32 | 81,11 |

8.5.7 Naloga 42

Tabela 87: Stroški in lastna cena

| | Izdelek | | |
|----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| | A | B | C |
| Skupni stroški | 2.361,50 | 2.336,00 | 1.162,50 |
| Lastna cena | 15,74 | 18,69 | 12,92 |

☞ Količnik splošnih upravnih stroškov: **1,45**

☞ Količnik splošnih prodajnih stroškov: **4,8**

☞ Količnik splošnih proizvodnih stroškov: **0,25**

8.5.8 Naloga 43

Tabela 88: Skupni stroški in lastna cena

| Izdelek | Skupni stroški | Lastna cena |
|---------|----------------|-------------|
| A | 49.125 | 3,28 |
| B | 30.000 | 3,75 |
| C | 42.750 | 3,56 |
| Skupaj | 121.875 | |

a) Razdelitev stroškov v 1. obratu:

☞ Stroški na enoto: **1,00 EUR/kos**

b) Razdelitev stroškov v 2. obratu:

Tabela 89: Stroški v 2. obratu

| Izdelek | Stroški |
|---------|---------------|
| A | 7.500 |
| B | 12.000 |
| Skupaj | 19.500 |

☞ Lastna cena pogojne enote: **0,50 EUR**

c) Razdelitev stroškov v 3. obratu:

Tabela 90: Stroški v 3. obratu

| Izdelek | Stroški |
|---------|---------------|
| A | 10.500 |
| C | 16.800 |
| Skupaj | 27.300 |

☞ Lastna cena pogojne enote: **0,70 EUR**

d) Razdelitev stroškov nabave:

☞ Stroški na enoto: **0,20 EUR**

e) Razdelitev stroškov uprave:

Tabela 91: Stroški uprave

| Izdelek | Stroški |
|---------|---------|
| A | 13.125 |
| B | 8.400 |
| C | 11.550 |
| Skupaj | 33.075 |

☞ Lastna cena pogojne enote: **0,25 EUR**

8.5.9 Naloga 44

Tabela 92: Stroški po stroškovnih mestih

| Stroški | 1. odd. | 2. odd. | 3. odd. | Nabava | Uprava in prodaja | Skupaj |
|---------------------------|---------|---------|---------|--------|-------------------|--------|
| Skupaj izvirni stroški | 22.500 | 19.750 | 15.000 | 9.000 | 19.000 | 85.250 |
| Stroški nabave | 3.500 | 2.500 | 3.000 | | | 9.000 |
| Stroški uprave in prodaje | 8.000 | 7.000 | 4.000 | | | 19.000 |
| Skupni stroški | 34.000 | 29.250 | 22.000 | | | 85.250 |

☞ Prenos posrednih stroškov proizvodnje: $Ps/m^2 = 75,00 \text{ EUR/m}^2$

☞ Prenos stroškov nabave: $K_n = 0,5$

☞ Prenos stroškov uprave in prodaje: $K_{up} = 1$

Tabela 93: Skupni stroški in lastna cena proizvodov

| Proizvod | Skupni stroški | Lastna cena |
|----------|----------------|-------------|
| A | 20.400 | 25,50 |
| B | 13.600 | 34,00 |
| C | 29.250 | 48,75 |
| D | 22.000 | 44,00 |

☞ Prenos posrednih stroškov 1. oddelka: $K_{sp} = 1,2667$

8.5.10 Naloga 45

Tabela 94: Skupni stroški in lastna cena proizvodov

| Proizvod | Skupni stroški | Lastna cena |
|----------|----------------|-------------|
| A | 4.755 | 3,17 |
| B | 4.928 | 6,16 |
| C | 4.758 | 3,97 |
| Skupaj | 14.441 | |

a) Količnik za prenos 1. dela splošnih stroškov 1. obrata: **1,4**

b) Količnik za prenos 2. dela splošnih stroškov 1. obrata: **0,2**

c) Količnik za prenos 1. dela splošnih stroškov 2. obrata: **0,5**

d) Količnik za prenos 2. dela splošnih stroškov 2. obrata: **0,3**

e) Količnik za prenos stroškov nabave: **0,4**

f) Količnik za prenos stroškov uprave in prodaje: **0,6**

8.5.11 Naloga 46

a) Lastna cena prevoženega km: **0,25 EUR/km**

b) Lastna cena ure vzdrževanja: **3,00 EUR/h**

- c) Količnik za prenos stroškov nabave: **0,132**
 d) Količnik za prenos stroškov uprave: **0,1989**
 e) Količnik za prenos stroškov prodaje: **0,0825**

Tabela 95: Stroški na stroškovnih mestih

| Stroškovna mesta | Proizvodna | | | Pomožna | | Neproizvodna | | | Skupaj |
|-----------------------|---------------|----------------|---------------|---------------|--------------|--------------|--------------|--------------|----------------|
| | Ročna | Strojna | Montaža | Transport | Vzdrževanje | Nabava | Uprava | Prodaja | |
| Primarni stroški | 38.150 | 107.700 | 37.700 | 10.500 | 8.400 | 9.000 | 7.500 | 9.100 | 228.050 |
| Stroški transporta | 500 | 1.500 | 625 | | 1.125 | 3.000 | 1.000 | 2.750 | 10.500 |
| Stroški vzdrževanja | 1.200 | 2.700 | 2.025 | | | 1.200 | 1.050 | 1.350 | 9.525 |
| Stroški nabave | 2.640 | 8.580 | 1.980 | | | | | | 13.200 |
| Stroški uprave | 1.990 | 4.576 | 2.984 | | | | | | 9.550 |
| Stroški prodaje | 2.805 | 7.838 | 2.557 | | | | | | 13.200 |
| Skupni stroški | 47.285 | 132.894 | 47.871 | | | | | | 228.050 |

8.6 EKONOMSKI KAZALNIKI USPEŠNOSTI POSLOVANJA

8.6.1 Naloga 47

Tabela 96: Stroški in lastna cena v prvem mesecu

| Izdelek | Količina | Stroški | Lastna cena |
|---------|----------|-------------------|--------------|
| A | 700 | 68.065,80 | 97,24 |
| B | 200 | 10.054,30 | 50,27 |
| C | 500 | 47.159,90 | 94,32 |
| Skupaj | 1.400 | 125.280,00 | |

☞ Lastna cena pogojne enote₍₁₎: **97,23688 EUR**

Tabela 97: Stroški in lastna cena v drugem mesecu

| Izdelek | Količina | Stroški | Lastna cena |
|---------|----------|-------------------|--------------|
| A | 760 | 73.017,37 | 96,08 |
| B | 220 | 10.927,62 | 49,67 |
| C | 440 | 41.005,01 | 93,19 |
| Skupaj | 1.420 | 124.950,00 | |

☞ Lastna cena pogojne enote₍₂₎: **96,075476 EUR**

☞ Produktivnost na delovno uro₍₁₎: **0,2147 izdelkov/h**

☞ Produktivnost na delovno uro₍₂₎: **0,2036 izdelkov/h**

☞ Produktivnost na zaposlenega₍₁₎: **8,33 izdelkov/zaposlenega**

☞ Produktivnost na zaposlenega₍₂₎: **8,45 izdelkov/zaposlenega**

☞ Produktivnost v vrednosti na uro₍₁₎: **19,21 EUR/h**

☞ Produktivnost v vrednosti na uro₍₂₎: **17,91 EUR/h**

☞ Produktivnost v vrednosti na zaposlenega₍₁₎: **745,71 EUR/zaposlenega**

☞ Produktivnost v vrednosti na zaposlenega₍₂₎: **743,75 EUR/zaposlenega**

☞ Produktivnost v prihodkih na zaposlenega₍₁₎: **816,07 EUR/zaposlenega**

☞ Produktivnost v prihodkih na zaposlenega₍₂₎: **819,64 EUR/zaposlenega**

8.6.2 Naloga 48

☞ Načrtovani koeficient gospodarnosti: **1,151**

☞ Doseženi koeficient gospodarnosti: **1,183**

☞ Indeks gospodarnosti: **1,028**

8.6.3 Naloga 49

☞ $Ekonomičnost_{(A)}$: 1.025

☞ $Ekonomičnost_{(B)}$: 1.020

8.6.4 Naloga 50

a) Poslovno leto 2007:

☞ $Donosnost_{(dobiček)}$: 38,88 %

☞ $Donosnost_{(čisti dobiček)}$: 22,22 %

b) Poslovno leto 2008:

☞ $Donosnost_{(dobiček)}$: 35,03 %

☞ $Donosnost_{(čisti dobiček)}$: 18,58 %

☞ $Indeks donosnosti_{(dobiček)}$: 0,9007

☞ $Indeks donosnosti_{(čisti dobiček)}$: 0,8362

8.6.5 Naloga 51

☞ Denarnost na začetku leta: 0,978

☞ Denarnost na koncu leta: 1,347

☞ $Kratkotrajna plačilna sposobnost$: 1,008

8.6.6 Naloga 52

☞ $Koeficient obračanja zalog$: 16,111

☞ $Procent odpisanosti osnovnih sredstev$: 30,69 %

☞ $Neodpisana vrednost osnovnih sredstev$: 100.500 EUR

☞ $Koeficient plačilne zmožnosti podjetja$: 1,047

☞ $Vrednost sredstev na zaposlenega$: 1.261,91 EUR/zaposlenega

☞ $Dobiček na zaposlenega$: 523,81 EUR/zaposlenega

☞ $Čisti dobiček na zaposlenega$: 119,05 EUR/zaposlenega

☞ $Delež razdeljenega dobička na zaposlenega$: 23,81 EUR/zaposlenega

9 LITERATURA

- Bizjak, F. *Zbirka vaj za ekonomiko podjetja*. Ljubljana: Biotehniška fakulteta, 1993.
- Črnčec, M. *Ekonomika in menedžment*. Maribor: Zavod B2 izobraževalni center, 2002.
- Črnčec, M. *Ekonomika in menedžment podjetja*. Maribor: Lesarska šola Maribor, Višja strokovna šola, 2006.
- Črnčec, M. *Ekonomika in menedžment podjetja - vaje*. Maribor: Lesarska šola Maribor, Višja strokovna šola, 2006.
- Kadoič, Š., in Mrkaič, M. *Ekonomika 1*. Kranj: Moderna organizacija, 1999.
- Kadoič, Š., in Mrkaič, M. *Ekonomika poslovnega sistema*. Kranj: Moderna organizacija, 1995.
- Kampuš Trop, V. *Prispevki k ekonomiki*. Kranj: Moderna organizacija, 1999.
- Melavc, D. *Kako gospodariti*. Kranj: Moderna organizacija, 2000.
- Melavc, D. *Kako gospodariti, praktikum*. Kranj: Moderna organizacija, 2000.
- Rebernik, M. *Ekonomika podjetja*. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1999.
- Škerbic, M. *Ekonomika podjetja*. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1991.
- Tekavčič, M., in Peljhan, D. *Gradivo za predmet Analiza poslovanja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2008.
- Turk, I., in Melavc, D. *Praktikum za računovodstvo z rešitvami*. Kranj: Moderna organizacija, 2001.
- Turk, I., in Melavc, D. *Računovodstvo*, Kranj: Moderna organizacija, 2001.
- Proces. Spletni računovodski priročnik. *Teoretični prikaz obračuna plač s primerom*. (online). 2008. (citirano 27.7.2008). Dostopno na naslovu:
http://www.eproces.si/index.php?id=1196&tx_jromn_pi3%5bshowUid%5d=139.
- Računovodja.com. *Parametri obračuna plač*. (online). 2008. (citirano 24.7.2008). Dostopno na naslovu:
<http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=2036>.
- Računovodja. com. *Testni obračun plač 2008*. (online). 2008. (citirano 24.7.2008). Dostopno na naslovu:
<http://www.racunovodja.com/izracuni/place2008/opa.asp>.
- Slovenski računovodski standardi. Uradni list RS, št. 118/2005. (online). 2008. (citirano 18.8.2008). Dostopno na naslovu:
<http://www.uradni-list.si/1/index?edition=2005118>.

Projekt **Impletum**

Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja v obdobju 2008–11

Konzorcijski partnerji:



Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo RS za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja in prednostne usmeritve Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.